

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, VASARIO – FEBRUARY 3, 2015 • Vol. CVI Nr. 14 Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 02-02-2015

AUKSINIS FESTIVALIO APDOVANOJIMAS

Autoriai prie savo auksu įvertintos sniego kompozicijos. Iš k.: Kęstutis Lanauskas, Artūras Burneika Mindaugas Jurėnas ir Tomas Petreikis Pilotas.lt nuotr.

Praėjusį savaitgalį Colorado valstijoje, tarptautiniame Breckenridge sniego skulptūrų festivalyje grupė kauniečių pelnė pagrindinį apdovanojimą – aukso medalį.

Nugalėtojais tapo ne kartą panašiuose renginiuose užsienyje dalyvavę skulptoriai Kęstutis Lanauskas, Mindaugas Jurėnas, Artūras Burneika bei architektas Tomas Petreikis. Skelbdamas tokią gerą žinią interneto tinklalapyje „Pilotas.lt“, žinomas skulptorius ir publicistas Audrys Karalius priminė, kad kauniečiai tokį patį žemišką pasaulio skulptorių turnyrą yra laimėję ir prieš penketą metų.

Šį kartą festivalyje dalyvavusios komandos skulptūroms kurti gavo po 20 tonų sveriantį sniego bloką. Vien tik rankine įranga iš tokio luito per keletą parų reikėjo sukurti išpūdingą kūrinį. Lietuvių menininkų kompozicija iš sniego „Amžinos kaitos vėjas“, anot kūrėjų, savyje „sualpino“ debesis, lietu, jūras, vandenyną, ledynus ir sniegą. Visa tai, kas yra vanduo, kuriame, beje, atsirado gyvybė. Nors kartais ją ir tekdavo saugoti nuo šios stichijos, kaip byloja Nojaus arkos istorija.

„Kur plukdys mūsų arka, gyvybę, žmoniją amžinos kaitos vėjas? Kokie

toliai ir horizontai, krantai ir išsūkiiai dar laukia mūsų ateityje?“, – taip per filosofinius svarstymus savąją koncepciją atskleidė patys autoriai, globaliai pažvelgę į Breckenridge festivalio dalyviams tekusias užduotis.

Prieš penketą metų kauniečiams JAV pavyko nugalėti kolegas, sukūrus skulptūrą „Gyvenimas yra kova“. O 2011-aisiais ta pati kūrėjų iš Kauno grupė laimėjo aukso medalį Japonijoje, Saporos sniego festivalyje. Prizinių vietų kauniečiai skulptoriai šiame festivalyje yra laimėję ir ankstesniais metais.

ELTA info

ŠIAME NUMERYJE:

Pageltusios nuotraukos istorija – 4 psl.

Mons. A. Svarinsko 90-osioms gimimo metinėms – 8 psl.

Lietuvius vienija ir jie

„Jie – ne lietuviai. Jie – naujokai. Jie – neišvaizdūs. Jie čia, su mumis, visur ir, matyt, ilgam.

Juos žino Italijoje, Prancūzijoje, Portugalijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Vengrijoje, Turkijoje, Švedijoje, Norvegijoje, Gudijoje. Istorikai vis dar svarsto, ar jie imigravo į lietuvių žemes nuo germanų pusės per žemaičius, ar įsiterpė į mūsų lietuvišką kultūrą per litvakus“, rašo svetainė „Pasaulio lietuvius.lt“, pristatydama Detroito gy-

venančio Jono Vaičiūno iniciatyvą kasmet švęsti „Pasaulinę cepelinų dieną“. Šiais, antraisiais naujos tradicijos metais, šią iniciatyvą pasigavo ne tik JAV, bet ir Europos šalyse, net tolimojoje Australijoje gyvenantys tautiečiai. Pastarieji net sukūrė plakata-žemėlapi.

Kaip tautiečiams sekėsi triūsti virtuvėje, kokie jų darbo rezultatai, galite pamatyti (ir, žinoma, pasidalinti savais) J. Vaičiūno specialiai ta proga sukurtame viešame „Facebook“ puslapyje (nereikia būti prisiregistravus): https://www.facebook.com/pages/World-Zep-Day-Pasaulio-Cepelinu-Diena-Super-Bowl-Sunday/121239844720324?ref=br_tf.

„Pasauliolietuvius.lt“ pastebi,

kad „išskirtinėmis progomis, kada lietuviški produktai patenka į šmaikštaus ir igudusio virtuvės meistro rankas, jie sužiba trimis lietuviui gražiausiomis spalvomis.“ Be to, šis kulinarinis kūrinys jau turi savo himną!

„Bet cepelinai man vis tiek labai skanu, ir nesvarbu, kad aš nuo jų šiek tiek tunku. Bet cepelinai man vis tiek labai skanu, užtenka nuodytis tikrai sveiku maistu.“

DRAUGAS

Mano laikraštis nuolatinis, patikimas, mus rišantis.

Tiesiog stebėtis reikia, kaip keičiasi Lietuvos visuomenė, ir tai vyksta karo Ukrainoje fone. Formuojasi ne tik Ukrainos tauta, bręsta ir lietuvių tauta, manau, ir daugelis Europos tautų. Kaip V. Landsbergis išsireiškė, „atanka katukai“ (jie gimsta akli) visame pasaulyje. Iki šiol nuolatinį Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių kalbėjimą apie Rusijos neprognozuojamumą ir pavojingą kaimynystę šalia šio milžino Europa ir pasaulis nuleisdavo juokais arba iš viso apsimesdavo negirdintis. Išsivadavusiųjų tautų kalbėjimas pagaliau buvo išgirstas įsitikinęs, kad Putino Rusija pasitikėti negalima.

Bet grįžkime į Lietuvą, kur praėjusią savaitę karštoji žinia buvo Vygaudo Ušacko krepšinis su Rusijos prezidento administracijos vadovu Sergejumi Ivanovu kitą dieną po separatistų ir Rusijos kariuomenės kruvinos atakos „Grad“ ir „Uragan“ raketomis prieš Ukrainos uostą Mariupolį. Apklausoje net 68 nuos. lietuvių sakė, kad Europos ambasadoriaus Rusijoje V. Ušacko poelgis buvo netinkamas, įžeidžiantis per išpuolį žuvusias aukas ir padaręs gėdą visiems lietuviams. Paprastai tokias situacijas prieš Rusiją anksčiau reaguodavo tik dešinieji – konservatorių-krikščionių demokratų-tautininkų balsuotojai ir jų būdavo kur kas mažiau negu pusė. O dešiniųjų balsuotojų nėra toks didelis procentas. Vadinasi, ši flangą papildė ir kitų įsitikinimų žmonės – gal dalis liberalų ar net socialdemokratų. O didžiausia dalis tikriausiai – buvusių abejingųjų, kurie nepolitikuoja, gal net ir į rinkimus neina, bet agresijos akivaizdoje prabudo – subrendo kaip visuomenės nariai. Jaunas politologas D. Jastramskis šiomis dienomis rašė, kad, jo nuomone, kiti Seimo rinkimai gali būti palankūs socialdemokratams, esą politinės svarstyklės šį kartą gali nebesvyruoti, nes ekonomika vystosi tolygiai ir sparčiausiai Europoje, gyvenimas šviesėja, todėl socialdemokratams gali būti išrinkti ir kita kadencija. Bet jaunas politikos ekspertas nepastebėjo, kad Lietuvos visuomenė Ukrainos karo akivaizdoje sparčiai konservatyvėja, o kadangi kol kas nesimato ženklų, kad Putino Rusija keistų savo politiką Ukrainoje, antiputiniškų nuotaukų visuomenėje gali tik daugėti. O tai nepalanku kairiesiems ir palanku dešiniams.

Taigi tarp naujai bręstančios visuomenės nuotaukų girnų papuolė ir Vygaudas Ušackas, puikiai Amerikos visuomenei pažįstama asmenybė – buvęs Lietuvos ambasadorius JAV, D. Britanijoje, Europos Sąjungos ambasadorius Afganistane. Diplomatinę karjerą pradėjęs Lietuvoje buvo pastebėtas ir Europoje, kur tęsia diplomatinį darbą toliau. Kas atsitiko, kodėl, kaip sakoma, žmogus paslydo ant banano žievės? Beveik lygioje vietoje. Situacija buvo tokia: diplomatas buvo pasižadėjęs Kremliaus administracijos vadovui Sergejui Ivanovui dalyvauti Maskvos universiteto jubiliejiniuose renginiuose ir kartu su Rusijos politikais žaisti vienoje komandoje prieš studentus. Žmogiškai diplomatiška situacija, bet taip atsitiko, kad ta iš anksto numatyta žaidimo diena pasitaikė būtent tada, kai išvakarėse buvo sūbomarduotas Ukrainos uostas Mariupolis ir žuvo 30 civilių žmonių bei sužeista dar per 100. Žurnalistų klausinėjami kiti diplomatai ir politikai bando ambasadorių teisinti – diplomatiška reikalinga ir karo metu, bet paprasti žmonės ir politologai laiko tai didžiule klaida ir sako, kad jam nereikėjo ateiti į tas varžybas, tegu ir nereikiant pasipiktinimo notos. Politologas R. Valatka netgi lygina situaciją su Sausio 13-ąja Lietuvoje. Jis sako: ar buvo įmanoma, kad tuomet, 1991 m., kai Rusijos tankai traiskė lietuvius prie Televizijos bokšto, Europos ambasadorius būtų medžiojęs su dar sovietų Rusijos, arba SSRS, admi-

Klysta ir diplomatai

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

nistracijos vadovu? Taigi tiesos tame yra.

Kad į krepšinio aikštelę su Rusijos prezidento administracijos vadovu Sergejumi Ivanovu išbėgęs Europos Sąjungos ambasadorius Vygaudas Ušackas suklydo, mano ir užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, kairiųjų atstovas.

Pats Europos Sąjungos ambasadorius V. Ušackas apie savo krepšinį paskelbė „Facebook“, esą, kad visuomenė apie tai nesužinotų iš žurnalistų, o iš jo paties lūpų. Jis esą norėjo būti sąžiningas ir atviras, be to, manė, kad tokia diplomatiška ir esanti paveikiausia – pertraukų tarp žaidimo metu jis galėjo pasakyti tai, ką reikėjo. Didelei daliai visuomenės taip neatrodo. Politikos apžvalgininkas Alvydas Medalinskas, sako, kad V. Ušackas susitapatino su Rusijos politika. Ir tai įvyksta ne pirmą kartą. Neseniai jis, Europos atstovas, Lietuvos žiniasklaidoje turėjo teisintis dėl savo pareiškimo, kad sankcijas Rusijai reikia švelninti, nors po kelių dienų Europos viršūnėse imta kalbėti apie sankcijų griežtinimą. Į pokalbį įsiterpęs radijo klausytojas pridėjo, kad tai reiškia, jog V. Ušackas jau nebeatspindi netgi Europos pozicijos. Minėtame interviu V. Ušackas barė Lietuvos žiniasklaidą, kad ji yra vienpusiška, nes palaiko tik Ukrainą. O kaltės esą abiejose pusėse. Įterpčiau ir savo trigrašį: Ukrainos kariuomenė neperžengė savo valstybės sienų, Rusijos kariuomenė peržengė Ukrainos sienas. Ambasadorius, advokataudamas Rusijai, akivaizdžiai nori palengvinti savo padėtį Rusijoje – jis komunikabilus žmogus, lengvai bendrauja, matyt, jam nesinori gadinti draugiškų santykių su Rusijos pareigūnais. Bet čia reikėtų pritari diplomatai ir yra taip dažnai keičiami, kad nesutapatintų su tos šalies, kurioje dirba, politika.

Lietuvoje politika besidomintys prisimena, kai jis buvo Lietuvos užsienio reikalų ministras, atstovavęs dešiniajai Vyriausybei, ir buvo Prezidentės atstatyntas, kaip visiems atrodė, dėl kažkokių smulkmenų – nes Prezidentę pokalbyje su JAV diplomatais neva pavadino „mama“ ar „motina“ (suprask – tautos mama). Būk Prezidentė dėl to įsiseidė. Galimas dalykas, kad reikalai buvo reikšmin-

gesni, tuo labiau, kad dabartinis ambasadoriaus poelgis rodo, kad klaidas jis gali daryti.

O profesionalas jis tikrai yra solidus ir aktyvus bei gerbtinas kaip žmogus. Lietuvoje jis yra atkūręs savo senelio dvarą, kuriame rengia įvairias programas jaunimui, su sūnumi Raimundu 2007 m. dalyvavo „Misija-Sibiras“ ekspedicijoje, lankė ir tvarkė ten mirusių tautie-

čių kapus Krasnojarsko krašte, apsilankė ir Rešiotų lageryje, kuris dar tebeveikia kaip kalėjimas. Ten kalėjo jo senelis ūkininkas Adomas Ušackas (vien per pirmąjį vežimą ten buvo įkalinta apie 3 tūkst. lietuvių). Grįžęs iš ekspedicijos plačiai reklamavo susitikimus su vietiniais sibiriečiais ir ten dar likusiais gyventi lietuviams ne tik Lietuvoje, bet ir Anglijoje, kur tuomet atstovavo Lietuvai. Revučij gyvenvietėje išlikęs namas, kur gyveno jo senelis po kalėjimo, ir kamera kalėjime, kur jis kalėjo. Senelį kaip politinį kalinį išvežė į septintą Rešotų lagerį, močiutę su vaikais – ambasadoriaus tėvu ir jo seserimi – į Altajaus kraštą. Adomo Ušacko prisiminimai yra spausdinti Danutės Šilininės knygoje „Testamentas ukmergiškiams“, kurioje jis prisiminė: „Iš tūkstančio gal ir išlikome koks šimtas... Kiekvieną rytą tekdavo po 12–15 vyrų užkasti. Mirusiuosius išrengdavo nuogai, pakinkydavo karves į vežimą, sukraudavo kaip malakas vieną ant kito. Ir jokio ženklų, kad tu buvai žmogus, gimei, augai Lietuvoje, medelį, alyvą, obelaitę kadais sodinai... Tuos, kurie negalėdavo atsikelti nuo išsekimo, lagerio viršininkas griuvinėjančius sustatydavo į eilę ir tracht, tracht į kaktas. O tada su neslepiano pykčio paniekinimu iškošdavo: „Zaberite, sobaki“ (rus. „Surinkite, šunys“).

Taigi V. Ušackas turi pagrindo jaustis rusiškojo imperializmo, kurį tęsia dabartinis Rusijos caras Vladimiras Putinas, auka ir labiau užjausti tą imperializmą tesiančio Putino aukas Ukrainoje. O jis su šia politika susitapatina ir tam imperializmui tam tikra prasme advokatauja.

Šiuo metu prognozuojama, kad V. Ušackas konservatorių, kurių partijos narys yra, gali būti keliamas kandidatu būsimuosiuose Prezidento rinkimuose, kurie vyks po ketverių metų. Jeigu tikrai būtų taip, tai šis įvykis V. Ušackui kaip tik ir gali pakenkti – jautriausi Ukrainos tragedijos vertintojai yra būtent šios partijos žmonės bei jų rėmėjai. Net ir per ketverius metus panašūs skauduliai vargu ar užsimirš. Jeigu ambasadorius kartos panašias klaidas, ir kandidatu į prezidentus gali netapti. Viskas priklausys nuo paties politiko, kaip jis pasimokys iš savo klaidų.

Nepriklausomybės minėjimas Čikagoje

vasario 15 d., sekmadienį,

Švč. Mergelės Marijos Gimimo
bažnyčioje Marquette Parke
11 val. ryto šv. Mišios
12 val. p. p. minėjimas
parapijos salėje

Filmas:

„Kovos sukuryje: prof.
Landsbergis Čikagoje 1991“

Visus kviečia

LR gen. konsulas Čikagoje • ALT'o Čikagos skyrius • JAV LB Marquette Parko apylinkė • JAV LB Brighton Parko apylinkė • JAV LB Cicero apylinkė • Lietuvos Šaulių sąjunga išeivijoje • Susivienijimas lietuvių Amerikoje

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by

the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesučiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį ir kalbą neatsako. Skelbimų kainos atsunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

Administracijos el. paštas:

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

IŠ REDAKCIJOS

Apie azartą, tradicijas ir nesėkmę pūgos fone

RAMUNĖ LAPAS

Šiomet sakiau sau – nevirsiu aš tų cepelinų, gaila laiko. Bet azartas yra galingas dalykas – artėjant „Pasaulinei cepelinų dienai“ (arba „Super Bowl Sunday“ – nelygu, kaip kas į tai žiūri), vis dažniau pagalvodavau – o gal... O gal?

Šaldytuve kaip tyčia yra puikios varškės ir kitam patiekalui skirto peletrūno. Kodėl nepabandžius šįkart pagaminti cepelinų su varške? (Greičiausiai, aš tam nesąmoningai ruošiausi, tik nenorėjau prisipažinti iki paskutinės minutės). O čia dar pasižiūrėjau šefo Rick Bayless laidą, kurioje jaunas meksikiečių virėjas skiria pusę dienos tam, kad pagamintų tradicinę *mole*. Jis gali nusipirkti padažo parduotuvėje, bet ne – gamina jį pats, ilgai, su meile, iš 20 ingredientų, nes jam svarbu tradicija. Juk jeigu niekas negamins – tai ilgai niekas nebemokės, tradicija mirs.

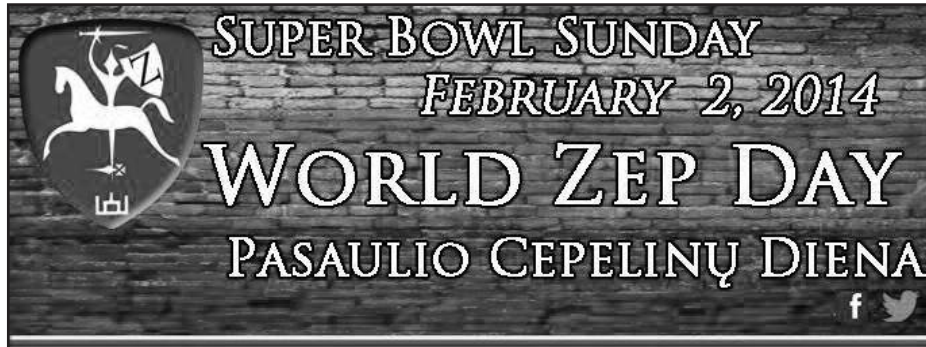
Pagalvoju apie savo šeimą – ji nedidelė, ir aš dar nesu pirma eilėje į Amžinybę, bet už manęs jau stovi žymiai daugiau žmonių nei priekyje. Ateis diena, kai jaunieji šeimos nariai atsigręž į mane: o kaip išvirtų cepelinus? Ką aš tada jiems pasakysiu, jei pati nebūsiu bandžiusi bent keletą kartų? Šeštadienį užstačiau virti bulves (mat prisiminiau, kad geriau jas virti iš vakaro) – ir tada jau žinojau, kad pasidaviau. Tik nežinau, kas čia suvaidino svaresnį vaidmenį – „Cepelinų dienos“ azartas ar pagarba tradicijoms...

Taigi, kaip ir pernai, skambinu tetai, kuri paveldėjo mūsų giminės kulinarinį geną – nurodymų, tik šįkart cepelinams su varškės įdaru.

Ji primena, kad cepelinų išeiina maždaug tiek,

kiek yra vidutinio dydžio bulvių. Virtos bulvės turi sudaryti ketvirtadalį žalių: tarkim, 8 žalios + 2 virtos = 10 cepelinų.

Į varškės įdarą pataria nedėti kiaušinio – nebent trynį, kuris suteiks įdarui gražesnę spalvą. Varškė neturi būti skysta, į ją reikia įberti druskos ir žiupsnelį cukraus (!), įdėti kapoto peletrūno (arba mairūno). Galima ir spirgučių, tik nuo raumens, kad būtų sausi ir traškūs.

Sekmadienį atsibundame sniego karalystėje. Tiesa, karalystė tik jeigu kojos nereikia kelti iš namų. Deja, reikia. Grįžtu pavakare, užstrigusi sniege mažiausiai tris kartus. Laimė, kad žmonės aplinkui tokie paslaugūs – ir atkas, ir pastums, ir pajaukaus. Dar romantiškiau, galvoju – gaminti cepelinus per tokią pūgą – visai kaip Lietuvoj. Kimbu į darbą, užtikrinta geru būsimu rezultatu – mano varškė kvepia nuostabiai. Paskutinę akimirką apsisprendžiu pridėti ir spirgučių – itališka *panchetta* tam puikiai tinka.

Sutarkuoju bulves, lengvai nusunkiu ir palieku nusistovėti krakmolui. Sugerūdu virtas bulves (galima jas sumalti), sumaišau su tarkiu, pasūdu, įmaišau krakmolo. Vandens neišpilu – formuojant cepe-

linus juose teks vilgyti delnus. Imu bulvių masę, truputį suploju ją, uždedu įdarą ir bandau formuoti cepelinus – kažkodėl norėsi daryti juos apvalius. Techniškai negalėčiau vadinti jų cepelinais – ne ta forma! – greičiau „didžkukuliais“. Čia turbūt vėl kalta pašamonė – kaip ten bebūtų, europietiškas futbolas man artimesnis ir suprantamesnis. O kaip gi kitaip – priešingu atveju nesitraukčiau nuo televizoriaus, o ne stovėčiau prie plytos! Puode jau verda vanduo. Šiek tiek jį pasūdu ir atsargiai vieną po kito įleidžiu savo „kamuoliukus“. Prisimenu – juos reikia pamaišyti, kad nepriliptų prie dugno. Ugnį sumažinti, kad virtų lengvai, bet ne šokinėtų. Virti neuždengus. Iš sviesto ir grietinės pagaminu padažą ir patikrinu, kaip laikosi mano gražuoliukai. O Dieve – suprantu, kad patyriau visišką *fiasco*. Visi mano cepelinai iširo.

Iškart suvokiu klaidą – tešla per minkšta, reikėjo labiau nusunkti, bet dabar jau nieko nebepakeisi... Tenka graibyti iš puodo skeveldras to, kas turėjo būti nuostabiais cepelinais. Savo nesėkmę solidarizuojusi su Seattle „Seahawks“, taip apmaudžiai, paskutinę akimirką atidavusiais pergalę New England „Patriots“. Nors, tiesą sakant, mano apmaudas gimė ir užgeso tarp keturių sienų, „Seahawks“ nesėkmę išgyveno tūkstančiai komandos gerbėjų. O kur dar dėl siautuosios pūgos atšaukti „Super Bowl“ vakarėliai su gausybe taip ir nesuvalgytų vištos sparnelių? Pagaliau kiek tautiečių dėl oro sąlygų nepasiekė „Kunigaikščių“ ir taip pat liko be cepelinų? Kai apie visa tai pagalvoji, virtuvėje patirtas *fiasco* neatrodo toks jau ir reikšmingas.

Ar bandysiu dar kartą? Sako, trečias kartas nemeluoja...

Meilė kaip rožė. Ji graži, tačiau badosi. O skirtumas tas, kad meilė gali žydėti amžinai, o rožė – ne. Kvepiančios rožės, brangus šokoladas, puotjantis šampanas – tai Valentino dienos simboliai. Meilės kupinos dienos linkiu visiems skaitytojams!

Dr. Karl Pillemer, Cornell universiteto profesorius, išsamiai apklausinėjo daugiau nei 700 pensininkų porų per 65 metų amžiaus. Vidutinis šių porų vedybų amžius – 43-eji metai. Ilgiausiai – 76 metus – vedę buvo 101 metų moteris ir 98 metų vyras. Šioje apklausoje buvo ilgai vedusių, vedusių ir išsiskyrusių bei tos pačios lyties porų.

Savo sutelktą medžiagą prof. Pillemer paskelbė knygoje „30 Lessons for Loving: Advice From the Wisest Americans on Love, Relationships and Marriage“ („30 meilės pamokų: išmintingiausių amerikiečių patarimai apie meilę, santykius ir vedybas“). Knygos autoriui 60 metų, prieš 36 metus vedė merginą iš savo gimnazijos.

Kokie gi tų pensininkų patarimai? Klausykitės savo širdies balso pasirinkdami gyvenimo draugę/ą. Visi pabrėžė sunkiai apibrėžiamos sąvokos – meilės – svarbą. Jeigu išimylėjimo jausmo nėra, nesiveskite, – sakė jis. Per daug žmonių išteka ar apsiveda nebūdami išimylėjimo ekstazėje arba jausdami, kad vedybos yra blogas žingsnis. Visi taip pat pabrėžė, kad svarbu jausti, jog vedybos yra geras žingsnis. Jei tokio jausmo nėra, bet norima apsivesti, nes „tam pribrendo laikas“, lieka didelė galimybė, kad „iš tų šiaudų nebus grūdų“.

Atsiklauskite savo proto! Niekas tikrai nežino, ar vedybų partnerė/neris yra tinkamas pasirinkimas, tačiau teisingesnis sprendimas bus, jei atsiklauskite savo proto. Pvz., ar sutuoktinis yra finansškai atsakingas, ar bus geras tėvas ar gera motina... Svarbu atkreipti dėmesį į tokius dalykus kaip ištikimybė, dorumas, rūpestingumas ir humoras. Taip, humoras.

Meilė kaip rožė

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Iešokite panašumų vertybėse! Dažnai yra sakoma, kad priešingybės traukia, bet apklaustųjų manymu, tai – mitas. Maži skirtumai – nieko tokio, bet pagrindinis patarimas yra susituokti su asmeniu, turinčiu tokias pat vertybes kaip ir jūs. Čia galima paminėti religiją, pinigus, vaikų auginimą, laisvalaikio užsiėmimus, amato ar profesijos svarbą. Maži skirtumai nėra reikšmingi, tačiau požiūris į šias vertybes skiriasi labai, ilgų vedybų galimybė smarkiai sumažėja.

Kalbėkitės, kalbėkitės, kalbėkitės ir klausykitės! Sugėbėjimas kalbėtis ir išsikalbėti yra labai svarbi sąvybė, tiesiog dorybė. Mažai kalbantis asmuo su stipriu charakteriu gali būti labai patrauklus, bet dažnai nėra geriausias gyvenimo partneris. Pensininkai siūlo tokią egzaminėlį – ar galite pietaudami restorane dvi valandas įdomiai kalbėtis? Jei negalite, reiktų daugiau pastangų ir progų šiam įgūdžiui lavinti.

Atsargiai aptariant jautrias temas! Jeigu norite gero susikalbėjimo/bendravimo, labai svarbu tam parinkti tinkamą laiką. Jei pokalbis „springsta“, tą temą atidėkite kitam kartui. Prof. Pillemer stebisi atradimu, kad ginčai tarp vedusiųjų gali būti aštresni tada, kada vienas ar abu yra išalkę. Neaišku, ar tai susiję su cukraus kiekiu kraujyje, ar raminančiu maisto poveikiu, tačiau aišku, kad maistas gali turėti įtakos pasikalbėjimo kokybei. Viena pora ginčui išliupsnojant puola į virtuvę: žmona vyrui pagamina sumuštinį, o vyras jai išverda arbatos puodelį.

Santykiai – pirmoje vietoje! Santykiai tarp su-

tuoktinių yra svarbesni nei santykiai su vaikais, marčiomis, uošviais, draugais ir visais kitais. Tokia buvo pensininkų išvada. Maža nauda vaikams, jeigu tėvų santykiai yra pašliję.

Daug pašnekovų teigė, kad ištekama ar apsivedama ne tik su kitu asmeniu, bet su visa jos/jo šeima. Su nauja šeima svarbu palaikyti civilizuotus santykius.

Kartais tai gali reikšti kompromisą, susilaikymą nuo teisybės sakymo. Svarbu ieškoti bendros kalbos, rodyti pagarbą ir rasti bendrus interesus.

Negrimskite į skolas. Pensininkai primygtinai pataria gyventi savo pajamų „kieme“. Jie siūlo vengti skolų, ypač su kreditinėmis kortelėmis perkant prabangius, nelabai reikalingus daiktus.

Norint palaikyti kibirkštį, siūloma daugiau dėmesio skirti mažiems dalykams. Knygos autorius dr. Pillemer teigia, kad vedybos susideda iš tūkstančių tarpusavio mikro-ryšių, kuriuos reikia puoselėti. Nebijokite sakyti vienas kitam komplimentų, nusteinkite vienas kitą koku nors poelgiu ar dovanėle. Daugelis atsakovų prisipažino, kad jie per mažai sakdavo kitam komplimentų. Taip pat apgailėstavo, kad mažai jų susilaukė patys.

Džiaukitės intymumu! Daug pensininkų sakosi besidžiaugiantys intymumu. Autorius cituoja vieną vyrą: „Mūsų amžiuje intymumas nėra dauginimosi reikalas, bet smagus laisvalaikio užsiėmimas“.

Pagarba vienas kitam! Svarbu kreipti dėmesį į tai, kaip kas yra pasakoma, išklausti, ką tavasis/tavoji turi pasakyti. Teigiama, kad ilgai vedę turi sukaupti labai daug skaudulių kito atžvilgiu. Labai lengva tuo piktnaudžiauti, kitą iškaudinti užgaunant žodžiu. Pagarba vienas kitam yra geriausi vaistai nuo tokios pagundos.

Paskutinį žodį suteiktume L. A. Senekai: „Jei nori būti mylimas – mylėk!“

TELKINIAI

Pageltusios nuotraukos istorija

Numeris 390 iš mamytės albumo. Stasė Jasukevičiūtė-Grigaliūnienė, jos sesuo Bronė Jasukevičiūtė-Jameikienė, operos solistė Vaičkienė, mjr. Ignas Grigaliūnas, kaimynė Rimkevičienė, Sigutė Grigaliūnaitė su Vaičkienės lape.

Nuotrauka, pagal kurią atpažinau ieškomą karininką Grigaliūną. Mjr. Ignas Grigaliūnas, Sigutė, Raimundas ir Stasė Jasukevičiūtė-Grigaliūnienė.

Pirmieji žingsniai svečioje šalyje. Kanada, 1949 metai. Sigutė Grigaliūnaitė.

ZIGFRIDAS JANKAUSKAS

Kiek prisiminimų sukelia nuotraukose užfiksuoti artimieji, draugai, keliuonių įspūdžiai, gimtosios vietos...

Vartau fotoalbumus, kuriuos dar vaikystėje įvardinau kaip „mamytės“ ir „tėvelio“. Dar 1965 m., būdamas 16 metų, pasisodinau tėvelius ir jiems aiškinant aprašiau visas nuotraukas. Praėjo pusė amžiaus, Anapilin iškeliavo tėveliai, liko prisiminimai. Vėl vartau albumus, žvilgsnis sustojo ties nuotrauka, pažymėta numeriu 390, o sąsiuvinyje užrašyta „Kaunas, Vilijampolė, Panerių g. 69, šeimininkai Grigaliūnai“. Prisimenu, kaip a. a. Mamytė Veronika Lapackaitė- Jankauskienė pasakojo, kad Kauno inteligentija kvietė iš buvusio lenkų okupuoto krašto Birutės bendrabučio mokinius į Kauną atostogų laikotarpiui. Mamytė pasakojo, kad ją maloniai priėmė šeimininkas – Lietuvos karininkas, jo žmona – mokytoja, augino dukrą Sigutę, sūnų Raimundą. Esant svečiams ir ją kviesdavo prie stalo, o ji drovėjosi, nes augusi kaime (Švenčionių raj.) nežinojo, kaip elgtis su stalo įrankiais, valgant įvairius patiekalus...

Tad kilo mintis surasti tuos geruosius žmones, padėkoti jiems už svetingumą, geraširdiškumą. Jau žinojau, kad Lietuvos nacionalinis muziejus, kartu su Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimųjų sąjunga leidžia seriją „Lietuvos kariuomenės karininkai. 1918–1953“. Ir štai ant mano stalo devyni tomai šio puikaus leidinio. Vartau III tomą ir 214 psl. pamatęs nuotrauką suprantu, kad mano ieškomas karininkas – tai majoras Ignas Grigaliūnas. Toliau įvykiai klostėsi žaibiškai. Susisiekiu su leidinio vienu iš iniciatorių Vytautu Zabielsku, sužinojau Raimundo Grigaliūno telefono numerį. Deja, nežinojau, kad 2000 m. jis mirė. 2014 m. kovo 8 d. nuvyksiu į Kauną. Mano dideliu džiaugsmui Panerių g. 69 niekas nepasikeitė: ir gatvės pavadinimas tas pats, ir namo numeris 69. Deja, namo gyventojai pasakoti nieko nesugebėjo. Vėl kalbi-

nu Vytautą Zabielską, Vilių Kavaliauską, de ja, kitų duomenų nėra. Ir prisimenu, kad Čikagoje gyvena Karolis Avižienis, su kuriuo maloniai bendraujame jam lankantis Lietuvoje. Kovo 26 d. skambinu ir, pasirodo, jis pažįsta Sigutę Grigaliūnaitę-Žemaitis. Pažada surasti telefoną. Labai operatyviai, tą patį vakarą sulaukiu gerb. Karolio skambučio ir gaunu Sigutės telefono numerį.

Kitą dieną, 2014 m. kovo 27 d., jaudindamasis surenku numerį ir jau išgirstu energingą Sigutės balsą. Prisistatau, kad esu sūnus Veronikos Lapackaitės, kuri 1940 m. vasarą sveičavosi jų namuose Vilijampolėje, kad po daugelio metų noriu padėkoti už parodytą svetingumą. Dar kitą dieną sėdu rašyti laišką, siunčiu nuotraukas. Užsimezga graži draugystė. Sigutė aprašė šeimos istoriją, kurią norėčiau pateikti maloniam skaitytojui. Šeimos is-

torija yra jaudinanti, daugeliui primenanti tą sudėtingą situaciją, kai reikėjo trauktis iš Lietuvos, palikt gimtus namus, gimines, draugus.

Gimusi Fredoje, augo Vilijampolėje nuo 1932 m. (tėvai statė namą Panerių g. 69). Atėjus vokiečiams šis rajonas buvo paverstas žydų getu, tad namą teko parduoti ir toliau gyveno Žaliakalnyje. 1941 m. tėvas majoras Ignas Grigaliūnas buvo paleistas iš kariuomenės. Žmogus, padėdavęs pjauti malkas, valyti kiemą, iš esmės alkoholikas, o tuo metu „didelis žmogus“ įspėjo, kad

Švenčionių „Ryto“ choras. Pirmoje eilėje antra iš kairės Veronika Lapackaitė.

Sigutė ir Juozas Žemaičiai, dukra Daiva ir sūnus Gintaras. Sigutės prierašas: „Kai buvome sveiki, jauni ir gyvi“.

visi išvažiuotų iš namų, kadangi rytą išveš. Šeima pasitraukė į Panemunę, o 4 val. prasidėjo karas. Liepos 31 d. šeima peržengė Lietuvos – Vokietijos sieną Kybartuose. Kadangi dienos metu vyko bombardavimai, keliauti teko naktimis, dažniausiai traukiniais. Po kelių savaičių pasiekė Breslau (dabartinis Vroclavo m. Lenkijoje). Iki karo pabaigos tai buvo nuostabiai gražus miestas. Toliau teko keliauti iki Drezdeno. Kadangi mieste nebuvo jokios karo pramonės, visi manė, kad čia nebus bombarduojama. Čia tėvai, brolis Raimundas ir Sigutė pradėjo dirbti fabrike, padedant įstaigai, besirūpinančiai karo pabėgėliams. Tėvas ir brolis Raimundas dirbo po 8 val. Sigutė kitame skyriuje – po 12 val. Nuo namų iki fabriko kelionė truko 1,5 val. ir tiek pat atgal. Vasario 13 d. vakare 22:30 prasidėjo baisus bombardavimas. Pirmas dvi valandas bombardavo angļai, naktį dvi valandas rusai, dienos metu dvi valandas amerikiečių oro pajėgos. Pirmiausia bombos krito į geležinkelio stotį. Stotyje buvo tiek žmonių, kad nebuvo galima net pajudėti. Stotyje Sigutei teko būti su žmogumi, kuris pabėgo iš vokiečių kariuomenės. Pasigirdus lėktuvų gausmui, nutarta trauktis iš Drezdeno, perbėgus tuščią aikštę, bėgo kuo toliau. Pirmos bombos krito į stotį, kiek matėsi – niekas neišbėgo. Sigutė norėjo stoti po patiltę, bet tas žmogus neleido, paguldė prie mūrinės sienos, o viršuje geležinkelio bėgiai.

Teko dvi valandas gulėti. Bombos krito „kaip žirniai iš maišo“. Degė

namai, šaligatviai, gatvės, vanduo. Aplink liepsnos, juk bombos fosforinės. Po patilte, kur Sigutė norėjo pasislėpti, sustojo sunkvežimis su kariškiais, visi buvo oro bangos sudrasdyti. Dievas saugojo Sigutę. Vėliau, dirbant Kana-doje, vienas bendradarbis kanadietis, karo metais tarnavęs aviacijoje anglų kariuomenėje, tvirtino, kad geležinkelio stoties rajone ne vieno gyvo neliko. Jis ir metė bombas į geležinkelio stotį. Drezdeno tragedija aprašyta David Irving „The destruction of Dresden” (1965, New York). Miestas degė 7 dienas ir 8 naktis. Britų 773-ų lėktuvų armada numetė 650 000 bombų, o amerikiečių dalyvavo 311 lėktuvų (kiek numesta bombų nepateikiama), apie rusų dalyvavimą nutyliama. Jeigu Hirosimoje žuvo 71 379 gyventojai, Tokijo 83 793, tai Drezdene 135 000 gyventojų. Degantį miestą buvo galima matyti už 200 mylių.

1948 m. Sigutė pirmoji atvyko į Kanadą. Buvo vežamos jaunos, netekėjusios merginos namų ruošos dar-bams, vyrai – miškus kirsti, geležinkelio statybai, pas ūkininkus. Teko dirbti tarnaitė po 12 val. per dieną. 1949 m. atvažiavo Juozas Žemaitis. 1949 m. rugsėjo 17 d. jie sukūrė šeimą. Sigutei pavyko įsidarbinti siuvykloje, Juozui – pas ūkininką. Po metų į Ameriką atvyko tėvai. Tėvas dirbo Kenosha Wise automobilių gamykloje, išdirbo 19 metų, sunkiai sirgo ir 1968 m. mirė, sulaukęs 68 metų amžiaus. Artimųjų pervežtas į Čikagą, palaidotas lietuvių šv. Kazimiero kapinėse. Šalia atgulė mama Stasė Jasiukevičiūtė-Grigaliūnienė (mirė 1996 m.), brolis Raimundas (2006 m.), jo sūnus Raimundas, Raimundo žmona Loreta, vyras Juozas Žemaitis (2004 m.), dukra Daiva (1998 m.), mamos sesuo Bronė Jasiukevičiūtė-Jameikienė, dr. Ona Vaškevičiūtė.

Veronika Lapackaitė-Jankauskienė. 2006 metai, Vilnius.

Be galo skaudu, kad taip greitai ši mielą pasaulį paliko patys artimiausi žmonės. Tokia sudėtinga Sigutės gyvenimo istorija.

Mano mama, Veronika Lapackaitė gimė 1922 m. Naujasodžio kaime Švenčionių valsčiuje. Šeimoje augo keturios seserys ir trys broliai. Brolis Vaclovas baigė siuvimo mokslą Vilniuje lenkų okupacijos laikais, dirbo siuvimo dirbtuvėje Didžiojoje gatvėje. Brolis pakvietė į Vilnių ir sesutę Veroniką, leido mokytis į amatų mokyklą (buvusią Bernardinų sode). Kunigo K. Čibiro dėka gavo vietą gyventi „Birutės” bendrabutyje. Kaip mamytė rašė „Praeities prisiminimuose”, „pirmą atostogų vasarą patekau į Kauną, Viliampolė, Panerių g. 69 Grigaliūnų šeimą, šeimnininkas buvo majoras, o žmona mokytoja, turėjo du vaikus: dukrytę Sigutę ir sūnų Raimundą, buvo šeimnininkės motina. Mūsų bendrabučio mokinius ėmė atostogoms žmonės, tad man teko Kaunas. Šeimnininkė buvo labai gera, visad valgiau su šeimnininkais, o jei svečiai būdavo ir kartu sodino prie stalo. Aš labai varžiausi aukšto rango kariškių, norėjau

valgyt virtuvėje, bet neleido. Baigiantis atostogoms, prieš išvažiuojant nupirko suknelę ir batukus. Kokia buvau laiminga. Padėjau darže dirbti, indus suplauti. Labai gaila buvo išvažiuoti”. Baigusi mokslus 1942 m., jau vokiečių okupacijos laikais, gavo darbą Švenčionyse. 1946 m. ištekėjo už Balio Jankausko, gyveno Daubariškės kaime, dirbo klubo vedėja, rengdavo spektaklius, organizuodavo tautinius šokių, už ką buvo gąsdinama strībų, kad bus išvežta į Sibirą. 1956 m. šeima persikėlė gyventi į Švenčionėlius, kur tėvelis sudegintos karo metais sodybos vietoje pastatė mūsų namą, mamytė pradėjo dirbti Švenčionėlių mokykloje-internate, kur dirbo iki pensijos.

1947 m. gimė sūnus Raimundas (tai Sigutės broliuko prisiminimui), 1949 m. šių eilučių autorius.

Tėvelis mirė 1975 m., palaidotas Švenčionėliuose, Mėžionėlių kapinėse. Mamytė, išgyvenusi 85 metus Anapilin

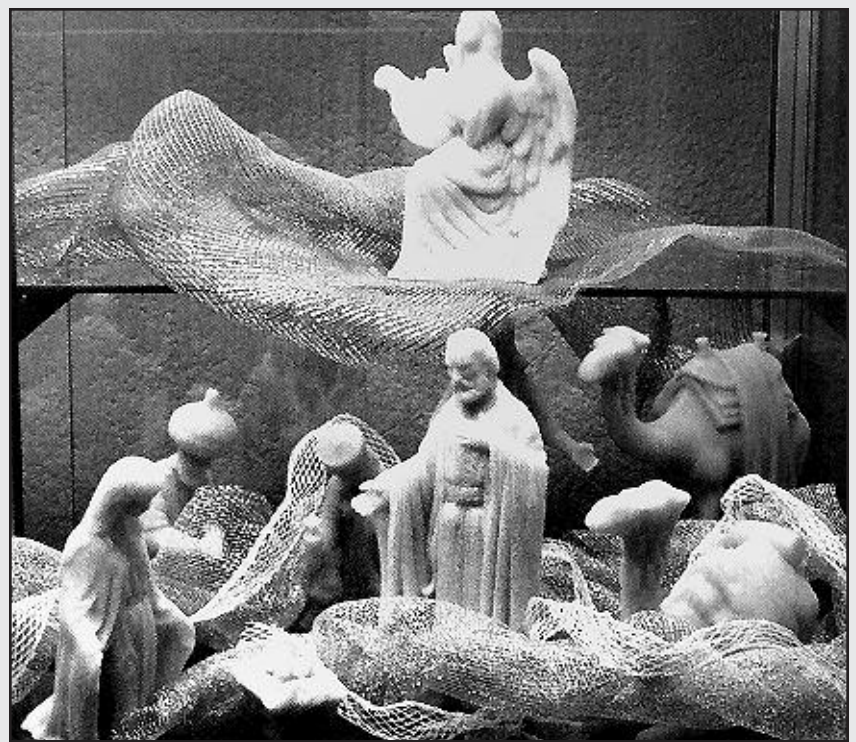
iškeliavo 2007 m. kovo 14 d. taip ir nesusitikusi su Sigute. Palaidota taip pat Švenčionėliuose, išgyvenusi lenkų, sovietų, vokiečių ir vėl sovietų okupacijas.

Teko skaityti Algimanto Gurecko straipsnį „Atgauta sostinė” (*Draugas*, 2014 m. spalio 28 d.), kur puikiai aprašyti to meto įvykiai, susiję su mūsų krašto istorija.

Tai kartai teko baisūs išgyvenimai, tad šiandien džiaugiamės atgauta laisve, branginkim ją.

Tokie dviejų lietuvių likimai neatsiejami nuo sudėtingos mūsų Lietuvos istorijos. Gailiuosi, kad būdamas labai užimtas, nesuradau Grigaliūnų šeimos anksčiau, kai gyva dar buvo mama. Dėkoju Sigutei už gražų bendravimą, puikius laiškus, gausų foto archyvą, dokumentus, kurie buvo persiųsti man. Linkiu geros sveikatos, geros kloties.

Lietuvės kūrinys atkreipė žurnalo dėmesį

Vaškinė „Prakartėlė”

Kas ketvirtį leidžiamas gyvenimo stiliaus ir verslo žurnalas *Northwest Quarterly* paskutiniame numeryje paminėjo tris Rockfordo (IL) muziejus, kurie puoselėja įvairių tautų kultūrą (Karla Nagy str. *Holiday happenings share cultural customs*): „Tinker Swiss Cottage”, „The Erlander Home” (švedų) bei „Ethnic Heritage Museum”. Pastarajame muziejuje pristatomas lietuvių, italų, afro-amerikiečių, airių, lenkų bei ispanų kultūrinis paveldas. „Ethnic Heritage Museum” įrengtas ir prižiūrimas išskirtinai savanorių, kuriems rūpi jų tautų menas ir kultūra.

Muziejaus lietuviškoje galerijoje prieš Kalėdas galima buvo pasigrožėti šiaudinukais papuošta eglute, liaudies muzikos instrumentais, tautiniais drabužiais, rankomis austomis įvairių regionų prijuostėmis. Tačiau ypatingą dėmesį kaustė „Prakartėlė”, kurios 16 figūrėlių sukurtos iš bičių vaško. „Prakartėlės” autorė – Rockforde gyvenanti tautodailininkė Ona Keraminienė (Ann Keraminas). Šioje šventinėje ekspozicijoje lietuviškoje galerijoje taip pat buvo išstatyti gintaro papuošalai.

Draugo info

Mėžionėlių kapinės Švenčionėliuose. Tėvelių kapavietė.

Šv. Kazimiero kapinės Čikagoje. Grigaliūnų šeimos kapavietė.

Ona Keraminienė iškėlė lietuvišką trispalvę prie „Ethnic Heritage Museum”

Vilniuje sukauptas unikalus žydų archyvas

Per Holokaustą išblaškytas Vilniuje sukauptas unikalus žydų archyvas po kelerių metų atgims virtualioje bibliotekoje.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas šį mėnesį pradėjo konservuoti tarpukariu Vilniuje veikusio žydų mokslo instituto YIVO sukauptus dokumentus, kad jie galėtų būti skaitmenizuoti ir patalpinti kuriamoje duomenų bazėje apie žydų gyvenimą Rytų Europoje iki Holokausto.

Darbai vykdomi įgyvendinant bendrą projektą su dabar New Yorke veikiančiu YIVO institutu ir Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka, kurie į virtualią biblioteką taip pat perkels savo turimus dokumentus.

Per septynerius metus abipus Atlanto ketinama suskaitmeninti 10 tūkst. retų ir unikalių leidinių, apie 1,5 mln. įvairių dokumentų, kurie susiję su Rytų Europoje gyvenusių žydų visuomene, mokslu, religija, švietimu, kultūra, menu.

„Pagrindinė mintis yra sujungti tai, kas yra New Yorke ir Lietuvoje, sukuriant skaitmeninę duomenų bazę. Pas mus yra 44 metrai lentynų YIVO dokumentų. Tai bus didžiausia skaitmeninė kolekcija jidiš studijoms Rytų Europoje“, – interviu BNS sakė Lietuvos vyriausiasis archyvaras Ramojus Kraujelis.

„Šis projektas parodo valstybės rūpestį savo paveldu, kuris neturi apsiriboti vien lietuvių. Vilnius vadintas Šiaurės Jeruzale, jis buvo įvairių kultūrų centras. Tai liudija daugiakultūriškumą ir pakantumą. Mes galime prisidėti prie bendros regiono istorijos, tai yra mažas Lietuvos indėlis į istorinio teisingumo atstatymą“, – sakė jis.

Anot R. Kraujelio, virtualioje bibliotekoje internete dokumentų aprašai turėtų būti pateikti anglų ir lietuvių kalbomis.

Pirmieji žydai Vilniuje įsikūrė dar XVI amžiuje, vėliau miestas tapo garsiu žydų dvasiniu ir kultūros centru, vadinamu Lietuvos Jeruzale. Prieš Antrąjį pasaulinį karą žydai sudarė apie trečdali Vilmiaus gyventojų.

Vilniuje nuo 1925-ųjų iki Antrojo pasaulinio karo metais veikęs YIVO institutas tyrė žydų gyvenimą visoje Rytų Europoje, nuo Vokietijos iki Ru-

YIVO griuvėsiai po karo Vilniuje

Nuotr. iš R. M. Lapo archyvo

sijos, nuo Baltijos šalių iki Balkanų. Jis kaupė žydų liaudies folklorą, memuarus, knygas ir publikacijas, žydų bendruomenės dokumentus, leido žodynus, brošiūras ir monografijas. Dauguma dokumentų, kurių dalis siekia XVII amžių, parašyti jidiš ir hebrajų kalbomis.

1941 metais Vilnių okupavę ir institutą sunaikinę naciai dalį archyvo sukaupę knygų išvežė į Frankfurtą. 1946 metais Jungtinių Valstijų kariuomenė aptiko šią medžiagą ir perkėlė į New Yorką, kur tuo metu jau veikė YIVO institutas.

Lietuvoje po karo žydų geto griuvėsiuose likusią archyvo dalį sunaikinti stengėsi sovietai, vykdydami Stalino kampaniją prieš žydus. Unikalius dokumentus išgelbėjo lietuvis bibliotekininkas Antanas Ulpis, paslėpęs ją Vilmiaus Šv. Jurgio bažnyčioje. Knygos ir dokumentai dienos šviesą vėl išvydo Lietuvai atgaunant nepriklausomybę.

Tarp kitų dokumentų, archyve buvo tvarkomas garsaus jidiš dramaturgo Jokūbo Gordino pjesės „Mirele Efras“ nuorašas jidiš kalba lotyniškai

rašmenimis, carinės Rusijos teatro maždaug prieš 100 metų siūstas cenzoriui į Sankt Peterburgą. Nuorašas turi raudoną YIVO teatro muziejaus spaudą, tačiau kas ir kada jį perdavė muziejui, kol kas neaišku.

„Tai gerai žinoma pjesė, kuri buvo statoma įvairiuose teatruose per tarpukarį daug kartų. Pjesės nuorašą cenzūrai siuntė ją norėjęs statyti Rusijos imperijos teatras“, – BNS paaiškino dokumentus tvarkanti Vilmiaus universiteto lektorė, istorikė Lara Lempertienė.

Pasitaiko atvejų, kai to paties dokumento atski-

ros dalys yra Vilniuje ir New Yorke.

„Praeito amžiaus trečiajame ir

ketvirtajame dešimtmetyje visa medžiaga Vilniuje buvo kartu. Pirmiausia juos perskyrė naciai, o vėliau sovietai“, – telefonu iš New Yorko BNS sakė instituto vykdytysis direktorius Jonathan Brent.

„Padedant Lietuvos vyriausybei ir institucijoms šiuos dokumentus sujungsimė skaitmeninėje erdvėje. Pirmą kartą tyrinėtojai galės suprasti visumą tos patirties, kuri čia buvo“, – teigė jis.

Skaitmenizavimo projekto vertė sieks apie 5 mln. eurų, finansavimą New Yorke veikiantis institutas rinks iš privačių ir vyriausybinių lėšų, prie projekto taip pat prisideda Lietuvos institucijos.

Karo metu naciai ir lietuviai kolaborantai išžudė per 90 proc. iš daugiau kaip 200 tūkst. Lietuvoje gyvenusių žydų. Šiandien Lietuvoje gyvena apie 3 tūkst. žydų.

„Dabartinis projektas padės atskleisti tiek Lietuvai, tiek pasauliui turtingą ir unikalų jidiš kalbos, kultūros, literatūros, netgi žydų tradicinės virtuvės paveldą ir padarys jį prieinamą ateities kartoms“, – BNS sakė Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky.

BNS

B. Brazdžionio premijos įteikimo išskilmės

Šventomis Mišiomis, kurias Kauno arkikatedroje bazilikoje aukojo prof. dr. prelatas Vytautas Steponas Vaičiūnas, vasario 2 d., pirmadienį, prasidėjo Kauno miesto garbės piliečio, poeto Bernardo Brazdžionio gimimo 108-ųjų metinių minėjimas.

Vėliau šalia katedros esančioje Kauno rotušėje

Algimantas Mikuta

Tomo Raginos nuotr.

poetui Algimantui Mikutai miesto meras Andrius Kupčinskas įteikė B. Brazdžionio literatūros premiją.

Ši premija A. Mikutai paskirta praėjusiais metais Kauno miesto tarybos sprendimu, kuris priimtas pagal rekomendaciją specialios komisijos, nutarusios, kad B. Brazdžionio literatūros premijos skyrimo nuostatus labiausiai atitinka poetas A. Mikutos eilėraščių knyga „Keltininkas“. Vertintojų nuomone, toje knygoje ryški klasikinė, universalų vertybių temų plėtotė, pateiktas originalus požiūris į lietuvių išsaugojimą.

B. Brazdžionio literatūros premija (10 tūkst. Lt dydžio) įsteigta 2011 metais. Poetas A. Mikuta yra ketvirtasis šios premijos laureatas. Iki jo premijomis apdovanoti poetai Aldona Ruseckaitė, Petras Palilionis ir Vladas Braziūnas.

Poeto B. Brazdžionio 108-ojo gimtadienio proga jo atminimas pirmadienį buvo pagerbtas ir Petrašiūnų kapinėse – ant poeto kapo gėlių ir uždegtos žvakutės.

ELTA info

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA, UKRAINA, RUMUNIJA

Siuntinių paėmimas iš namų:
630-774-2136

Asmeninių siuntų tel.:
708-907-3000

Centrinio ofiso adresas:
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Smilga 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929
Lithuanian Plaza 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
Kunigaikščių Užeiga 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Rūta 8551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Eurus Deli 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Wonders of Nature 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

NALMJA Granitex 704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126 Tel: 630-898-1838
NALMJA Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6676
NALMJA Biomed 2 4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706 Tel: 773-656-2430
NALMJA Galos Caves 6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-283-7701
NALMJA Extreme Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155
Excel Insurance 5150 W. Belmont Ave #4. Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700
Atlantic Express Chicago 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Palankumas eurui auga

Vilnius (ELTA) – Beveik du trečdaliai lietuvių mano, kad naujoji valiuta mūsų šaliai naudinga, aštuoni iš dešimties gyventojų teigia, jog euro įvedimas Lietuvoje įvyko sklandžiai.

Kad bendra Europos Sąjungos valiuta Lietuvai atneša naudą sausį buvo įsitikinę 60 proc. apklaustųjų, 79 proc. sakė, kad euras naudingas visai Bendrijai. Į klausimą, kokias pasekmes – teigiamas ar neigiamas – turės euro įvedimas. Palyginti su atsakymais į tą patį klausimą ankstesnėje, 2014 m. rugsėjį atliktoje, apklausoje naujieji rezultatai rodo, kad Lietuvos gyventojai dabar eurą vertina palankiau: beveik du trečdaliai apklaustųjų mano, kad pasekmės Lietuvai bus teigiamos (63

proc.), o 54 proc. mano, kad euro įvedimas turės teigiamų pasekmių jiems asmeniškai – šie skaičiai padidėjo atitinkamai 19 ir 17 proc. punktų.

Pirmąją savaitę keisdami grynuosius litus į eurus arba išsiimdami grynuosius bankuose, sunkumų turėjo 5 proc. apklaustųjų. Iš tų, kurie patyrė sunkumų, 34 proc. teko ilgiau nei paprastai laukti eilėse prie kasų, o 23 proc. teko ilgiau laukti prie bankomatų. Tačiau paklausti apie kainų nurodymą dviem valiutomis, 77 proc. apklaustųjų sakė, kad kainos buvo nurodomos abiem valiutomis arba dažniausiai abiem valiutomis. Tik 15 proc. respondentų sakė, kad kainos buvo nurodomos neteisingai.

Lietuvą aplenkė 163 pasaulio šalis

Vilnius (BNS) – Lietuva pagal ekonominės laisvės indeksą 2014 metais pakilo 6 pozicijomis ir tarp 178 pasaulio valstybių užima 15 vietą.

Naujausiame JAV ekonominių tyrimų organizacijos „Heritage Foun-

dation” paskelbtame ekonominės laisvės indekse Lietuvos ekonominė laisvė įvertinta 74,7 punkto – 1,7 punkto daugiau nei pernai. Lietuva, kaip ir anksčiau, priskiriama 6-35 vietą užimančių „beveik laisvų” šalių grupei.

Kas geriausiai atstovauja gyventojams?

Vilnius (BNS) – Lietuvos gyventojai mano, kad geriausiai jų interesams atstovauja Prezidentė ir premjeras, rodo naujausia apklausa.

22,2 proc. apklaustųjų sausį teigė, kad geriausiai jų interesams atstovauja D. Grybauskaitė, o A. Butkevičių, kaip geriausiai atstovaujanti jų interesams, nurodė 11,7 proc. apklaustųjų. Trečioje vietoje – Rolandas Paksas, partijos „Tvarka ir teisingumas” vadovas.

Toliau rikiuojasi nepartinis, kandidatas į Vilniaus merus Naglis Puteikis (2,7 proc.), Darbo partijos įkūrėjas europarlamentaras Viktoras Uspaskichas (2,5 proc.) – visi jie prieš mėnesį nepateko į pirmąjį aštuonetuką. Seimo pirmininkės Loretos Graužinienės populiarumas nukrito – už ją

pasisakė 2,3 proc. apklaustųjų.

Valdančiosios Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) bei partija „Tvarka ir teisingumas” gautų daugiausia rinkėjų balsų, jei rinkimai vyktų kitą sekmadienį. Tačiau per pusmetį jų rėmėjų gretos gerokai sumažėjo. Į aukštesnę vietą pakilo opozicinis Liberalų sąjūdis ir Darbo partija.

Vidaus ir užsienio reikalų ministrai Saulius Skvernelis ir Linas Linkevičius toliau yra geriausiai vertinami tarp ministerijų vadovų – jie dalijasi ketvirtą-penktą vietas palankiausiai vertinamų šalies visuomenės veikėjų.

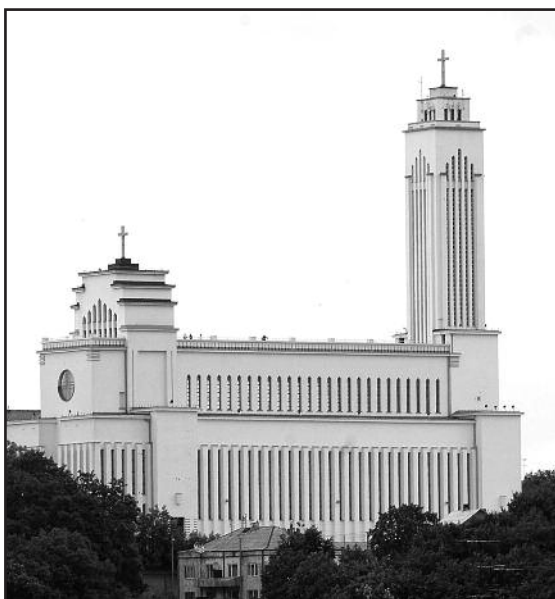
Apklausa atlikta sausio 16–23 dienomis.

Prisikėlimo bažnyčia paskelbta bazilika

Kaunas (katalikai.lt) – Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčia suteiktas bazilikos statusas – pranešė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Tai antroji bazilika Kaune.

Bazilikos titulas skiriamas tik ypatingos reikšmės šventovėms. Dauguma pasaulyje esančių bazilikų yra „mažosios”, „didžiųjų bazilikų” yra tik keturios – visos jos Romoje.

Lietuvoje iki šiol buvo 6 bazilikos: Kauno Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus arkikatedra bazilika (bazilikos titulas suteiktas 1921 m.), Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilika (1974 m.), Vilniaus Šv. vyskupo Stanislovo ir Šv. Vladislavo arkikatedra bazilika (1985 m.), Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Apšilankymo bazilika (1988 m.), Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazili-

Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilika Alfa.lt nuot.

ka (1992 m.) ir Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bazilika (2009 m.).

Visos jos drauge su Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčia yra Šv. Jono Pauliaus II piligrimų kelio šventovės.

Bevaisės Ukrainos derybos su Rusija baigėsi

Minskas („Draugo” info) – Minske sausio 31 d. vykusios derybos, kuriose Ukrainos vyriausybė tikėjosi susitarti dėl paliaubų su prorusiškais separatistais, baigėsi nepasiekus jokio susitarimo.

Buvęs Ukrainos prezidentas Leonidas Kučma sakė, kad derybos buvo sužlugdytos, kai į jas neatvyko aukščiausieji separatistų vadovai, o jų derybininkai atsisakė tartis dėl plano, numatančio nedelsiamą paliaubų paskelbimą.

L. Kučma kaltino sukilėlių atstovus kėlus ultimatumus, bet daugiau detalių nepateikė. Tačiau vėliau papasakojo, jog separatistai reikalavo, kad Ukrainos prezidentas skubiai išleistų įsakymą dėl viopusio ukrainiečių kovotojų ugnies nutraukimo, kitu at-

veju bus pradėtas itin plataus masto puolimas per visą fronto liniją.

Separatistų paskelbtos „Donecko liaudies respublikos” derybininkas D. Pušilinas kaltino Kijevą ir sakė, kad pasirašys susitarimą tik tuomet, jeigu vyriausybės pajėgos vienpusiškai sudės ginklus.

Tikėtasi, kad derybos Baltarusijos sostinėje padės sustabdyti įnirtingus susirėmimus Ukrainos rytuose tarp vyriausybės pajėgų ir prorusiškų separatistų, pastarosiomis dienomis nusinešusių daug žmonių gyvybių.

Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas, Prancūzijos prezidentas Francois Hollande ir Vokietijos kanclerė Angela Merkel per konferencinį pokalbį telefonu ragino konflikto šalis susitarti dėl paliaubų per taikos derybas.

Nuolaidų Graikijai nebus

Atėnai (ELTA) – Vokietijos kanclerė Angela Merkel pareiškė, kad Graikijos skola nebus nurašyta, kadangi bankai ir privatūs kreditoriai jau anksčiau pritaikė didelių nuolaidų. Kanclerė dar tikisi, kad Graikija liks euro zonoje. Rinkimus laimėjusi Graikijos kairiųjų partija „Syriza” pažadėjo, kad pusė Graikijos skolos bus nurašyta.

Finansų ministras Yanis Varoufakis atsisakė bendradarbiauti su Europos Komisija, Europos centriniu

banku ir Tarptautiniu valiutos fondu ir derėtis dėl kitų skolos gražinimų sąlygų. A. Merkel pakomentavo: „privatūs kreditoriai, bankai jau ir taip nubraukė milijardus nuo Graikijos skolos”.

Graikijos skola – 315 milijardai eurų, tai sudaro 175 procentus BVP. Vokietijos finansų ministras išpėjo Graikiją dėl derybų: „Su mumis dėl skolos nurašymo nepasiginčysite, o ir šantažuoti mus sunku”.

Ispanai nepritaria taupymo programoms

Madridas („Draugo” info) – Mažiausiai 100 tūkst. žmonių sausio 31 dieną išėjo į Madrido gatves pademonstruoti paramos taupymui nepritariančiai Ispanijos partijai „Podemos”. Graikijos „Syriza” kitas partijas įveikė pažadėjusi nutraukti taupymo priemones, o „Podemos” viliasi pakartoti jos sėkmę per Ispanijos visuotinius rinkimus lapkričio mėnesį.

Partija „Podemos” Ispanijoje buvo įsteigta vos prieš metus ir tapo populiari dėl savo pažadų kovoti su „tradicinių politikos vadovų kasta”.

„Podemos” taip pat reikalauja, kad būtų nacionalizuotos privačios ligoninės, būtų sugrąžinta valstybinė sveikatos sistema ir ženkliai padidintas minimalus darbo užmokestis.

Protestai Madride

Reuters/Scanpix nuotr.

Piktinasi Rusijos elgesiu

Londonas (BNS) – Londonas iškvietė Rusijos ambasadorių, reikalaudamas pasiaiškinti, kodėl du ilgojo nuotolio bombonešiai Tu-95 sausio 29 d. praskrido virš Lamanšo sąsiaurio, priversdami Didžiąją Britaniją pakelti į orą savo naikintuvus ir pakeisti civilių lainerių skrydžių maršrutus.

Vyriausybėje sakoma, kad tas įvykis, per kurį buvo pakelti britų naikintuvai „Typhoon”, laikomas „reikšmingu eskalavimu ir žymi pokytį strategijoje”, nes anksčiau Rusijos lėktuvai praskridavo tik netoli atokių Britanijos regionų – dažniausiai šalia Škotijos krantų.

„Tai labai pavojinga. Civilinių orlaivių, skridusių į Jungtinę Karalystę, maršrutai turėjo būti pakeisti, – išsakyta Rusijos ambasadoriui. – Rusai skrido išjungę signalų atsakiklius, todėl juos buvo galima stebėti tik kariniu radaru. Jie dar niekada neskrido taip toli į pietus.”

Pernai NATO šalys daugiau negu

100 kartų siuntė savo naikintuvus perimti praskrendančių Rusijos lėktuvų, o tokių įvykių buvo maždaug triskart daugiau negu 2013 metais. Šis eskalavimas atspindi padidėjusią įtampą tarp Vakarų šalių ir Maskvos dėl krizės Ukrainoje.

Užsienio reikalų sekretorius Philip Hammond dar anksčiau susirūpino dėl Rusijos karinių orlaivių vykdomo „nepaprastai agresyvaus” Britanijos oro erdvės „zondavimo”, padažnęjus tokių incidentų prie Škotijos krantų.

Britanijos vyriausybė paprastai nesureikšmina tokių skrydžių, laikydama juos simboliniu žvanguimu ginklais, kuriuo stiprėjanti Rusija nori priminti pasauliui tebesanti pasaulinė galybė.

Tačiau Rusijos bombonešių pasirodymas virš Lamanšo sąsiaurio, kurį kerta daug civilinės aviacijos maršrutų, sukėlė susirūpinimą dėl potencialios susidūrimo grėsmės.

Žvaigždėtosios valandos kovoje prieš okupantą ir tautos dvasios pavergimą

Minint a. a. mons. prelado

Alfonso Svarinsko 90-ąsias gimimo metines.

Atimk iš tautos sąžinę, ir ji pasiduos.

Atimk iš tautos protą, ir ji vergaus

Mons. Alfonsas Svarinskas

PROF. ONA VOVERIENĖ

Gražiai Lietuvoje – Vilniuje, Kaune, Marijampolėje, Šiauliuose, o dabar ir Lietuvos Respublikos Seime buvo paminėtos šviesaus atminimo kunigo mons. prelado Alfonso Svarinsko, Lietuvos Tautos ir Bažnyčios Riterio, ginkluoto pasipriešinimo sovietiniam okupaciniam režimui dalyvio, kovotojo prieš okupanto prievarta lietuvių tautai brukamą socialinės inžinerijos projektą – paversti lietuvių tautą *homo sovieticus* minia, pasiduodančia ir vergaujančia, tikinčiųjų ir piliečių teisių gynėjo, kovotojo prieš moralinį reliatyvizmą ir homoterorizmą – žydrajį marą Lietuvoje, jau atgavus nepriklausomybę, kunigo-legendos 90-osios gimimo metinės.

Apie mons. Alfonsą Svarinską parašyta kelios dešimtys straipsnių, tarp jų ir mano daugiau negu 20, atskleidžiama jo viso gyvenimo kova, tapusi jo pašaukimu; keletas išsamesnių studijų istorikų ir kraštotyrininkų monografijose, jo paties straipsniuose, pasakojama sukurtouose dokumentiniuose kino filmuose. Dabar pasirodė ir paties šviesaus atminimo Alfonso Svarinsko knyga „Nepataisomasis. Monsinjero Alfonso Svarinsko atsiminimai. 1-ji dalis“ (Užrašė prof. Donatas Stakišaitis. – V., 2014. – 296 p.). Tik iš jos detalčiau ir sužinojome apie mons. Alfonso Svarinsko dalyvavimą ginkluotoje Lietuvos partizanų kovoje prieš okupantų NKVD kariuomenę ir stribus, apie jo būrio draugus ir jų likimus, ir tai, kad nepaisant jo ir kitokio pobūdžio kovos prieš okupacinį režimą, šis jo gyvenimo periodas, kai buvo balansuojama kaip ant peilio ašmenų tarp gyvybės ir mirties, išliko jo gyvenime, kaip pačios svarbiausios jo gyvenimo dienos – žvaigždžių valandos, įprasminusios visą jo gyvenimą ir nubrėžusios tolesnio jo gyvenimo gaires ir tikslus. Tai patvirtino ir jo paskutiniai gyvenimo metai: jo įkurtas Atminties-ramybės parkas prie Mūšios, žuvusiems jo kovos draugams, Didžiosios Kovos apygardos partizanams, Atminimo slėnis su paminklais žuvusiems Kavarsko partizanams ir jų vadams; Kryžiai pastatyti jo lėšomis įvairiose Lietuvos vietose žuvusiems partizanams, jo paskutiniojo Lietuvos partizanų kapeliono pareigos ir jo paskutinė valia – gulti Amžinajam poilsiui šalia kovos draugų Ukmergės Dukstynos kapinaitėse.

Alfonsas Svarinskas gimė 1925 m. sausio 21 dieną Ukmergės apskrityje Vidiškių parapijoje, Pamernackų kaime. Vaikystė jo prabėgo Kadrėnų kaime. 1932 metais jis pradėjo lankyti Vidiškių pradinę mokyklą, ją baigęs mokėsi nuo 1937 metų Ukmergės mokykloje, po metų Deltuvos mokykloje, vėliau Ukmergės Antano Smetonos (iki 1941 metų) gimnazijoje. 1942 metais įstojo į mokytojų seminariją. Supratęs, kad ne mokytojo veikloje jo pašaukimas – 1942 metų rugpjūčio mėnesį įstojo į Kauno kunigų seminariją. Tuo metu čia dėstė Lietuvoje plačiai žinomi kunigai prof. Pranciškus Petrakis, seminarijos rektorius, prof. Stasys Gruodis, S.J., prof. Juozas Grigaitis, MIC, prof. Stasys Yla, pirmosios antikomunistinės knygos „Komunizmas Lietuvoje“ (K., 1937) autorius.

„Šie garbingi mokytojai ir tėvai mums davė ne tik mokslo ir profesinių žinių, bet ir išmokė mylėti Dievą ir artimą, kovoti su blogiu ne tik savo širdyje, bet ir visoje Lietuvoje Dievą ir Tėvynę išmokė mylėti labiau už jaunystę ir gyvybę. Supratome, kad politika yra iššūkis įgyvendinant Dekalogo artimo meilės įsakymą. Tai suprato ir mūsų seminarijos vadovai“ – savo knygoje „Nepataisomasis“ (Monsinjero Alfonso Svarinsko atsiminimai) (V., 2014. – P. 52), – rašė mons. Svarinskas. – „Esu dėkingas Jums, kad išmokėte mane eiti tiesiu keliu ir nedaryti kompromisų“.

Dauguma seminaristų buvo kaimo vaikai, kur tuo metu, dar buvo gyvi prisiminimai apie Lietuvos okupaciją 1940 m. birželio 15 dieną, dar kraujavo žaiz-

Parodą pristatė LR Seimo narys Rytis Kupčinskas, meninę programą atliko folkloro ansamblis „Kupolė“.

Martyno Ambrazo nuotr.

dos dėl NKVD nužudytų Lietuvos tauriausių ir šviesiausių Lietuvos inteligentų ir kunigų, traukiantis rusų kariuomenei iš Lietuvos, ir išstremtų į Sibirą mokytojų, giminaičių, klasės draugų; formavosi pasipriešinimas rudajam okupantui, suvokus, kad jis Lietuvai atnešė ant savo gražiai nušveistų šautuvų ne laisvę, o tokią pat vergiją, kaip ir raudonasis okupantas. Seminaristai, grįžus rusų frontui ir NKVD į Lietuvą 1944 metais, taip pat pamatė, kaip žvėriškai elgiasi užkariautojai su Lietuvos žmonėmis ir kaip Lietuvos kaimuose plėtėsi mūsų taikių žmonių pasipriešinimas okupantui ir jo vykdomam terorui, visoje Lietuvoje formavosi ginkluotas partizaninis judėjimas.

Seminaristai neliko šiam iššūkiui abejingi, dalis jų tapo aktyviais partizaninio judėjimo pagalbininkais. Klierikai Jonas Čeponis, Jonas Vareikis, Jonas Poviliūnas, Jonas Zubrus, Alfonsas Svarinskas iš pradžių kurdavo, spausdindavo ir platindavo informacinius lapelius, apie okupantų vykdomą terorą Lietuvoje, vėliau tapo savo kraštuose susiformavusių partizanų būrių ryšininkais, aktyviais pagalbininkais, rengiant ir platinant lapelius prieš okupantus, parūpindavo partizanams ginklų, šovinių, medikamentų, popieriaus, įvairių dokumentų blankų ir t. t. Alfonsas Svarinskas tapo savo krašto Didžiosios kovos apygardos, (vadas Jonas Misiūnas-Žalasis Velnias) partizanų Penktojo bataliono ryšininku. Tam batalionui tada vadovavo Bronius Jakubonis-Stiklius iš Taujėnų valsčiaus Skabeikių kaimo. Stiklius buvo narsus vyras, doras ir tvarkingas, tapo savo būrio partizanams įkvepiančiu ir sektinu pavyzdžiu. Kai vieno mūšio metu enkavedistai jam sužeidė koją, jis stebuklu išlikęs gyvas, sugebėjo pasislėpti. Bet vaikščioti jau negalėjo. Tuo įsitikinęs ir nenorėdamas būti kam nors našta, jis įkalbėjo ūkininką, pas kurį slėpėsi, iškvieisti enkavedistus ir kai šie atskubėjo 1949 m. spalio 10 d., įvyko mūšis, jis nušovė enkavedistų būrio vadą NKVD leitenantą ir pats nusišovė.

Deja, kaip dažnai atsitinka Lietuvoje, ir tarp klierikų atsirado išdavikas Kazys Kundrotas (MGB slapyvardis „Saulėtekis“), kuris suimtas ir tardomas išdavė savo draugus. Vengdamas suėmimo Alfonsas Svarinskas paliko seminariją ir pasitraukė į Stikliaus vadovaujamą partizanų būrį. Tapo partizanų „Laisvūnu“, gerai perprato partizanų gyvenimo bunkeriuose pavojus, kasdien ir kasnakt balansuojant ant gyvybės ir mirties ribos. Tą jam savo asmeniniu pavyzdžiu teko patirti. O NKVD tuo metu seminarijoje areštavo 20 klierikų. 1946 m. gegužės mėnesį NKVD pradėjo aktyviai ieškoti ir Alfonso Svarinsko. Jis ne visą laiką būdavo partizanų bunkeryje. Su įvairiomis užduotimis atvažiuodavo ir į Kauną, apsidavęs pas Maironio seserį Marcelę Mačiulytę. Ji visad mielai jį priimdavo, pavalgydindavo. Leisdavo pernaktoti, kartais net kelias dienas pabūti, kol

įvykdys užduotį. Gruodžio mėnesį jam atvykus į Kauną naujos užduoties vykdymui (pasiimti žadėtų šovinių), jį įskundė, atrodęs tikru lietuviu batsiuovys Petras Medišauskas, tapęs KGB provokacijos dalyviu-agentu „Vyšniakovu“. Alfonsas Svarinskas buvo suimtas 1946 metų gruodžio 31 dieną. Atvesdintas į Kauno KGB būstinę, kur jį tardė ir kankino tardytojai A. G. Gurio, vyr. ltn Masloboev ir Meijer. Jį tardė ir KGB majoras Danielius Todesas, kurio Alfonsas Svarinskas ypatingai bijojo dėl to lapino gudrumo, jo veidmainiavimo ir melavimo. Teko mons. A. Svarinskui patirti ir tuometinio KGB viceministro papulkininkio Leonardo Martavičiaus kumštį. Jį mons. Svarinskas savo knygoje aprašo taip: „Labai žiaurus. Visada buvo civiliška apsiirėngęs. Kartą, kai mane nuvedė tardyti, jis atėjo ir liepė tardytojui atraitoti jam rankoves. Po to kumščiais pradėjo mušti per galvą, akis, veidą. Laimei spėjau jį rankomis prisidengti. Būtų akis atmušęs. Vis tiek apsiopyliau

Du garsūs ir žinomi mūsų tautos disidentai, turėję didelės įtakos Lietuvos išsilaisvinimui – prelatas Alfonsas Svarinskas ir vienuolė sesuo Nijolė Sadūnaitė.

„Draugo“ archyvo nuotrauka

krauju. Stengiausi priartėti kruvinas prie sėdinčių tardytojų, kad kraujas ant jų lašėtų, ir taip išvengti mušimo. Bet tie, atstatydami kojas, atstumdavo, kad arčiau nepriečiau“ (Mons. A. Svarinskas. Ten pat, p. 91).

1947 metų kovo 12 d. Alfonsą Svarinską teisė, kaip ir visus Lietuvos partizanų, karinis tribunolas: pirmininkas justicijos majoras Grišis, vyr. ltn. Kotlerov ir eilinis Glukovcov, dalyvaujant vertėjui Leskauskui. Nuteisė pagal Sovietų sąjungos Baudžiamojo kodekso 58-1 ir 58-11 straipsnius – 10 metų pataisos darbų ir 5 metams tremties be teisių – už 3 fiktyvių pasų padirbimą, antitarybinių lapelių gaminimą ir platinimą ir siekį įsigyti radijo aparatą, šovinių ir brezento ir juos perduoti Šarūno būrio partizanams (jų mons. Svarinskas net nepažinojo).

Buvo išvežtas ir kalėjo GULAGO lageriuose – Intoje, Abežėje. Su juo kalėjo kunigai: Jonas Žvinys, Liudas Puzonas, Kazimieras Pivoriūnas, Kazimieras

Vasiliasukas, Stanislovas Pupelaikis, Kazimieras Vaičionis, Pranas Račiūnas, Algirdas Kavaliauskas, kun. prel. Povilas Pulokas, vyskupas Pranciškus Ramanauskas (jis ir išventino Alfonsą Svarinską į kunigus 1954 metų spalio 3 dieną), gydytojas Vladas Šimkūnas, Lietuvos paskutinės vyriausybės narys Vladas Nasevičius, Lietuvos kariuomenės generolas Jonas Juodišius (mirė 1950 m. gruodžio 18 d. Abežėje. Jo atminimui monsinjoras. pastatė kryžių Mūšios Didžiosios Kovos apygardos partizanų – Ramybės parke), mokslininkas filosofas prof. Levas Karsavinas, Lietuvos kariuomenės leitenantas, Žaliojo Velnio apygardos partizanas Stasys Gudaitis ir kiti.

Lageriuose mons. Alfonsui Svarinskui teko dirbti įvairiausių darbus. Vėliau, kaip mokantis lotynų kalbą, jis buvo paskirtas felčeriui. Visur ir visada stengėsi padėti labiausiai kenčiantiems kaliniams. Ne tik lietuviams.

1955 metų vasarą kun. Alfonsas Svarinskas iš lagerio buvo paleistas. Prasidėjo jo tremties be teisių laikas. Apsigyveno Intoje, Tauro apygardos partizano Jono Matukevičiaus pasistatytame namelyje. Šventas Mišias laikydavo Lietuvos Laisvės Armijos partizano Leono Vilučio pasistatydinto namo dideliame kambaryje, į kurį klausyti Mišių susirinkdavo Intoje gyvenantys lietuviai tremtiniai, ir politiniai kaliniai be teisių.

Į Lietuvą mons. Alfonsas Svarinskas grįžo 1956 metų kovo 29 dieną. Lietuvoje prasidėjo naujas jo kovos etapas prieš okupacinį režimą, kuris vėliau tęsėsi visą jo gyvenimą.

Kunigo Alfonso Svarinsko kova prieš okupacinio režimo projektą sukurti Lietuvoje naują žmogų – homo sovieticus

Pirmoji kunigo Alfonso Svarinsko darbo vieta, grįžus iš kalėjimo, buvo Kulautuva. Jį pakvietė čia kunigauti kunigas Gustavas Gudanavičius. Kun. Alfonsas Svarinskas, čia jau įsikūręs, zakristijonu į Kulautuvos bažnytelę pakvietė buvusį savo kovos bendražygį seminarijoje Petrą Našlėną, turėjusį gražų balsą ir didelį norą tapti kunigu. (Į kunigus Petras Našlėnas buvo išventintas 1961 metais).

Kun. Alfonsas Svarinskas, kaimo vaikas, tėvų išmokytas visų ūkio darbų, nuo pat pirmųjų dienų ėmėsi tvarkyti Kulautuvos bažnyčią ir jos aplinką. Lageryje įgijęs ne tik felčerio, bet ir elektriko specialybę, sutvarkė Bažnyčios apšvietimą ir su kulautuviškiu Vytautu Kaunecku virš Bažnyčios durų pritvirtino kryžių su Nukryžiuotoju. Supratęs, kad būtina kurti gyvą Bažnyčią, aplankė visus parapijiečius ir jų padedamas gražiai sutvarkė Bažnyčios aplinką. Į tvarkymo darbus kvietė parapijiečius atsivesti ir savo vaikus, pratinti juos prie darbo. Po dienai numatytų padaryti darbų, visi talkininkai – ir kunigai, ir zakristijonas, ir parapijiečiai – susėdavo ant pievelės pasikalbėti, padainuodavo gražių lietuviškų dainų. Į talkas Bažnyčios gražinimui kaskart atėdavo vis daugiau žmonių, Bažnytelė pilnėjo. Kunigas su tėvais susitardavo, kad leistų savo vaikus-moksleivius patarnauti Šv. Mišiose. Su vaikais gražiai sutardavo, netgi futbolą paspardydavo. Greitai visi Kulautuvos vaikai pažinojo savo kunigėlį, su juo sveikindavosi susitikę. O jis juos aki- no gerai mokytis, kad taptų tikrais lietuviams. Laikui bėgant kunigas inicijavo sekmadienines šv. Mišias pamal-

das moksleiviams 11 val. r.

Kulautuvos sanatorijos vyr. gydytojai Rūtai Čaikauskaitei-Damarackienei, aršiai komunistei ir karjeristei, užkliuvo, kad miestelio žmonės pradėjo lankyti Bažnyčią. Pasipylė jos pagiežingi skundai Religijos reikalų įgaliotiniui su prašymais, kuo greičiau uždaryti Kulautuvos Bažnyčią.

Jai pritarė ir Kulautuvos Vykdomojo komiteto pirmininkas, iš Gruzijos atsibastęs komunistas Gangavševas, nuolat skundęs kunigą KGB.

1956 metais, prasidėjus Vengrijos sukilimui ir sovietų kariuomenei jį žiauriai numalšinus tankais ir kartuvėmis, Kulautuvos kunigai organizavo procesiją Vengrijos sukilimui paremti, už žuvusiųosius Vengrijos laisvės gynėjus buvo aukojamos šventos Mišios Kulautuvos bažnyčioje. Kulautuvos mokyklos mokytoja Stasė Jasiūnaitė, rašytoja, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, lankiusi bažnyčią ir nešiojusi kryželį ant kaklo, buvo M. Gedvilo tuometinio Švietimo ministro, atleista iš darbo, be teisės išdarbinti mokykloje, o kunigas A. Svarinskas pradėtas aktyviai kagėbistų ir jų talkininkų sekti. 1957 m. gruodžio 27-ąją, antrąją Šv. Kalėdų dieną, jo namuose atlikta krata ir iš namuose buvusių knygų kelios knygos konfiskuotos. Supratęs, kad Kulautuvoje likti jam pavojinga, vyskupo Pranciškaus Ramanausko patartas, A. Svarinskas persikėlė kunigauti į Betygalą.

Ir ten pradėjo kurti gyvą Bažnyčią. Ją gausiai lankė moksleiviai. Kolūkio pirmininko dvi dukterys, gražiai pasipuošusios, visuomet eidavo šalia Kryžiaus bažnytinės procesijos, o Kryžių nešdavo irgi Betygalos mokyklos moksleivis. Per Šv. Velykas Betygalos bažnyčia buvo pilna žmonių, procesijoje dalyvavo daug moksleivių. Visos mergaitės buvo papuoštos gražiais baltais rūbeliais (pasiūtais iš marlės – kitokių nebuvo), keli moksleiviai atėjo su pionierių kaklairaščiais. Pasigirdo šnabždesiai, kad reikia juos nusirišti, bet kunigas Alfonsas Svarinskas patarė nesikišti: tegul dalyvauja bažnyčioje, kaip atėję. O moksleivių sekmadieniais atėdavo daug; kartą kunigas suskaičiavo – 130. Visi jie sutikę gatvėje kunigą A. Svarinską su juo sveikindavosi, o jis su jais visada draugiškai pasikalbėdavo.

Antrąją Velykų dieną kunigą A. Svarinską KGB suėmė. 1958 m. balandžio 12 dieną buvęs jo kankintojas, sadistas Leonardas Martavičius, dabar jau tapęs KGB pulkininku, pasirašė įsakymą suimti Betygalos kunigą Alfonsą Svarinską „dėl jo nusikalstamos antitarybinės veiklos, turint pakankamai duomenų, kad Svarinskas savo namuose saugojo antitarybinę nacionalistinio turinio literatūrą, pravedinėjo antitarybinę agitaciją“ (Mons. A. Svarinskas. Ten pat, p.193)

Šį kartą jį tardė KGB vyr. ltn. V. Linauskas. Iš tėvų namų Kadrėnuose saugumiečiai paėmė 13 knygų, tarp jų ir A. Šapokos „Lietuvos istorija“, išleistą 1936 metais. 1958 m. liepos 7 d. įvyko Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų teisminė kolegija, kuriai pirmininkavo Genrikas Zimanas, ir užtas 13 knygų, kurios tapo pagrindiniais įkalčiais, ir pagal įgaudintų Bažnyčios šnipų paliudijimus, kunigą A. Svarinską vėl nuteisė šešeriems metams pataisos darbų kalėjime. Nuteistą išvežė į griežtojo režimo Mordovijos lagerį, kuriame tuo metu kalėjo kelios dešimtys Lietuvos ir Ukrainos kunigų, tarp jų kanauninkas Petras Rauda, kun. Stanislovas Kiškis,

kun. Antanas Bunka, kun. Algirdas Mocius, kun. Aleksandras Markaitis-Markevičius, kun. Pranciškus Adomaitis, MIC, kun. Pranas Račiūnas, MIC, kun. Jonas Balčiūnas; pasauliečiai Lietuvos patriotai Balys Gajauskas, Liudvikas Simutis, Algirdas Endriukaitis, Petras Plumpa ir kiti.

Iš Mordovijos kalėjimo kunigą Alfonsą Svarinską paleido 1964 metų balandžio 9 d.

Tikinčiųjų ir pilietinių teisių gynėjas

Neseniai pasirodžiusiame G. Mažeikio straipsnyje rašoma, kad žmonės patekė „į Gulago nužmoginimo ratus dėl ilgalaikio bado, šalčio, nemigos, nuolatinių mušimų, teroro ir alinančio vergiško darbo“ tapo... „baikščiomis, paklusniomis ir amoraliomis būtybėmis, pasirengusiomis už galimybę išlikti išsižadėti bet ko, išduoti ar perduoti artimą, prisipažinti bet kuo ar padaryti bet ką...“

Gulagą savyje nešiojantis žmogus mieliai priima Leviatano (biblijinės

procesa) – rašė straipsnius, ją platino.

1978 metais kartu su kitais įkūrė Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą. Komiteto nariai ir jis pats parašė šimtus pareiškimų Sovietų sąjungos ir Komunistų partijos vadovams dėl bažnyčios, tikinčiųjų ir piliečių teisių pažeidinėjimų Lietuvoje. Juos lydėdavo tūkstančiai Lietuvos žmonių parašų. Ir jeigu Lietuvoje dar ne visos bažnyčios buvo paverstos grūdų ir trąšų sandėliais, tai tame didelis Tikinčiųjų komiteto indėlis, jo efektyvios kovos prieš komunistų ideologiją, okupacinį režimą ir ateizmą indėlis. 1983 metais Alfonsas Svarinskas vėl buvo suimtas. 1988 metais tarpininkaujant Amerikos Prezidentui Ronaldui Reiganui jis buvo iš kalėjimo ištremtas į Vokietiją be teisės grįžti į Lietuvą. Ten gyvenamas aplankė lietuvių bendruomenes Vokietijoje ir JAV; aplankė Prezidentą Ronald Reigan ir jam nuoširdžiai padėjo už išvadavimą iš kalėjimo, išreiškęs viltį, kad Lietuva anksčiau, ar vėliau taps vėl nepriklausoma. Lietuvai atgavus nepri-

Iš kairės: kunigas Alfonsas Svarinskas, JAV Lietuvių Bendruomenės Vakarų apygardos pirmininkė Angelė Nelsienė, JAV prezidentas Ronald Reigan, 1989.

niekšybės gyvatės) propagandą, ir, net jei badauja, net jei jį niekina ir engia, net, jei nuolatos tyčiojasi iš jo orumo, jis sveikina savivaliaujančio valdžios aparato atstovus, kaip Dievo valdžios vietininkus ir pripažįsta jų teisę jį mindyti, tikėdamasis, kad ir mindomas, kada nors taps mindytoju” (G. Mažeikis. Gulagas mumyse: šunžmogių ugdymas ir priežiūra // Delfi.lt. – 2015, saus. 23) Tokios kokybės žmogaus – homo sovieticus – okupantas ir siekė. Lietuvoje nemažai ir pasiekė.

Geriausias Gulago sistemos pergalės Lietuvoje įrodymas – rinkimų į Seimą rezultatai. Niekam ne paslaptis, kad Gulago pergalės vainike, kai rinkimuose balsuojama ir nuolat į Seimą išrenkami Gulago sistemos valdytojai ir kriminaliniai veikėjai, ir jie mus valdo, yra ir daugelio buvusių politinių kalinių ir tremtinių bei jų atžalų balsų.

Mons. Alfonsas Svarinskas išliko savimi, „nepataisomu“, ištikimu jo mokytojų iškiepytiems idealams ir savo įsitikinimams. Gulago sistemos kalėjimais jį tik sustiprino. Kaip viena iš kalnų anglies rūšių, šlifuojama ir brūžinama, tampa kiečiausiu deimantu, taip ir mons. A. Svarinskas, grįžęs iš kalėjimų, tapo legendiniu kovotoju prieš okupacinį režimą, jau įsitikinęs, kad blogio ideologiją gali įveikti tik gėrio ideologija. 1964–1971 metais jis kunigavo Miroslave, 1971–1976 metais Igliaukos parapijoje, 1976–1983 metais Viduklėje. Visur, kur tik jis kunigavo, jo įtakojama šviesėjo aplinka, nes jis nebijojo skelbti tiesos žodžio. Nuo 1972 metų, kai buvo pradėta leisti „Lietuvių katalikų bažnyčios kronika“, drąsiai įsijungė į jos leidybos

klausomybę, grįžo į Lietuvą. 1990–1992 metais buvo kardinolo Vincento Sladkevičiaus kancleris; 1991–1992 metais – Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) narys, 1991–1995 metais – Lietuvos kariuomenės kapelionas, dimisijos pulkininkas. Nuo 2000-ųjų metų Ukmergės Šv. Apaštalo Petro ir Povilo parapijos rezidentas, Lietuvos partizanų vyr. kapelionas. Apdovanotas Lietuvos Partizanų Pirmojo laipsnio žvaigžde ir Vyčio Kryžiaus 3 laipsnio ordinu.

Iki pat gyvenimo pabaigos mons. prelatas Alfonsas Svarinskas išliko nenuilstančiu kovotoju už lietuvių tautos dvasios vadavimą iš pavergto proto vergijos.

Mirė mons. prelatas Alfonsas Svarinskas 2014 metų liepos 17 dieną. Palaidotas Dukstynos kapinaitėse šalia savo bendražygių, žuvusių pokario kovose prieš okupantą.

Šviesuolis išeina. O jo šviesa pasilieka. Ji skrodžia tamsą. Ir ją sklaido, skaidrindama ir žmonių protus. Ir ne tik tų, kurie asmeniškai pažinojo Monsinjorą, bet ir tų, kurie su juo veikla ir jo gyvenimo žygdarbiu susipažino spaudoje, skaitė jo knygas, girdėjo apie jį iš savo draugų ir pažįstamų. Kunigo monsinjoro Alfonso Svarinsko, tapusio Tautos legenda, gyvenimo ir jo kovos prieš pavergėjus pavyzdys, visais laikais įtakojo dorius lietuvių, dabar jau ir jaunųjų kartų, mintis ir širdis, sustiprindamas juos gyvenimo kelyje, paguosdamas sunkioje kovoje prieš blogį, ir įkvėpdamas tęsti jo gyvenimo žygdarbi. Geresnio paminklo didvyriams nebus/kaip vykdymas jų idealo.

Lietuviškas midus užkariauja Amerikos rinką

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Nedideliame, vos 700 gyventojų turinčiame Stakliškių miestelyje tarp Birštono ir Trakų veikianti vienintelė Baltijos šalyse midaus gamykla „Lietuviškas midus“ vis drąsiau žengia į Jungtinių Amerikos Valstijų rinką. 2012 metais bendrovė sėkmingai sudalyvavo parodoje Čikagoje, kur turėjo savo stendą, ir jos išskirtinė produkcija – midus, jo balzamas ir nektaras jau penkeri metai plečia savo pardavimus Amerikoje.

Jau dešimtmetį bendrovei vadovaujantis direktorius Egidijus Valiukevičius neabejoja, kad produkcijos pardavimai Amerikoje dar išaugs, kai artimiausiu metu per pasaulyje žinomą televizijos kanalą „Travel Channel“ bus parodytas filmas apie šią unikalią gamyklą ir lietuvišką midų. Filmavimo grupė Stakliškėse lankėsi prieš kelis mėnesius, kurdama laidų ciklą apie įvairių Europos šalių tautinio paveldo produktus.

„Lietuviško midaus“ gaminamas 75 laipsnių stiprumo midaus balzamas „Žalgiris“ turi tautinio paveldo statusą, kaip ir 50 laipsnių gerai Lietuvoje bei užsienyje žinomas midaus nektaras „Suktinis“, taip pat ir midus „Stakliškės“, kuri 2013 metais Europos Taryba įtraukė į geografinių nuorodų registrą. Tai reiškia, kad toks midus gali būti gaminamas vienintelėje vietoje pasaulyje – Stakliškėse. 2008 metais Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija WIPO suteikė savo apdovanojimą „Lietuviškam midui“ kaip geriausiai naudojančiam pramoninę nuosavybę organizacijai.

Midus yra laikomas seniausiu alkoholiniu gėrimu pasaulyje ir dažnai vadinamas šiaurės Europos vynu, gaminamu iš medaus ir vandens. Midus žmonijai buvo žinomas anksčiau negu vinas ar alus. Persijoje ir Indijoje midus buvo gaminamas prieš 8000 metų, senovės Kinijoje ir Irane midaus gėrimai pradėti gaminti 7000–5400 m. prieš Kristų. Žinių apie midų galima rasti šumerų, hetitų rankraščiuose, ankstyvųjų midaus gamybos pėdsakų rasta Amerikoje, Skandinavijoje, Britų salose. Indijos šventraštyje Rigvedoje yra užfiksuotas seniausias midaus aprašymas.

Midumi gardžiavosi daug įvairių tautų, nors didžioji dalis įsivaizdavo, kad midus yra tik jų nacionalinis gėrimas. Šis gėrimas buvo taip paplitęs įvairiose tautose, kad jį galima drąsiai vadinti pasauliniu gėrimu. Midus tuo pat metu buvo šventas ir kasdienis gėrimas, jį vartojo karaliai ir valstiečiai. Midus buvo vartojamas ne tik gėrimui, bet ir religinėms apeigoms, vaistams, buvo manoma, kad midus padeda bendrauti su dievais.

Istorikai teigia, kad pirmieji istoriniai midaus vartojimo Baltijos šalyse paminėjimai randami graikų geografo, istoriko ir filosofo Strabono veikale „Geografija“ (64–24 m. pr. Kr.), kur jis aprašo gentis prie Baltijos jūros ir mini, kad jie „turėdami medaus ir grūdų gamina iš jų tam tikrą gėrimą“.

Išsamų žinių apie midaus vartojimą suteikia valdovų pilių apskaitos knygos. Pavyzdžiui, 1429 metais Lucko pilyje, dabartinės Ukrainos teritorijoje vykusiame suvažiavime Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas nurodė kasdien pateikti svečiams po 700 statinių midaus ir kitų gėrimų. Žygimanto

Gamyklos direktorius E. Valiukevičius neabejoja, kad midaus pardavimai Amerikoje augs.

„Lietuviško midaus“ gaminiai gerai žinomi Lietuvoje ir užsienyje.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

Augusto dvare Vilniuje kas savaitę būdavo išgeriama po 30 statinių alaus ir po 30 statinių midaus, Zigmanto ir Vladislavo Vazų dvare midus taip pat buvo vartojamas dažnai. Savo midaus virėją turėjo žymioji Lietuvos didikų giminė Radvilos.

XVIII–XIX amžių sandūra laikoma midaus vartojimo pabaiga. Krizė ištiko ir bitininkystę. Atskirais atvejais midaus dar buvo pasigaminama, tačiau jo šlovės epocha jau baigėsi. Midus tapo savotiška legenda, kurią atgaivinti buvo vėl pabandyta XX amžiuje. Lietuvoje tai padarė

Aleksandras Sinkevičius – pramoninės lietuviško midaus gamybos technologijos kūrėjas, nuo 1964 iki pat savo mirties 1989-aisiais vadovavęs Stakliškių midaus gamyklai.

Sibiro tremtį iškentėjęs A. Sinkevičius viename interviu pasakojo, kaip kilo lietuviško midaus sukūrimo idėja: „Gal tolimoje Vorkutoje, kur kiekvieną dieną, valandą nenustojo galvojęs apie savo gimtinę, brolius ir seseris, Trakų, Aukštadvario apylinkes... O gal vėliau, kai grįžo į namus ir vėl kibo į darbą alaus gamykloje. Bet kuriuo atveju senovės lietuvių gėrimas ir išliko apie jį pasakojimai nepaliko ramybės. Norėjosi atkurti jo receptą, kurio pagrindu senovėje midus buvo gaminamas iš laukinių bičių medaus ir įvairių žolelių. Norėjosi sukurti natūralų, nespirtuotą gėrimą, kuriuo galima būtų pavašinti svečią, pažymėti šventės dieną, pagaminti tokį, kokio niekur kitur, išskyrus Lietuvoje, negausi“.

Ieškant vietos Lietuvoje, kur midus būtų gaminamas, pasirinkta nedidelė alaus „Gintaras“ Stakliškėse. Čia pirmoji lietuviško midaus partija, 800 litrų midaus „Dainava“, buvo išvirta 1959 m. rugsėjį, o 1961 metais buvo numatyta pagaminti 30,000 litrų midaus.

A. Sinkevičius sukūrė ne tik pramoninę midaus gamybos technologiją, bet ir žinomų gėrimų receptūras. Greitai rinkoje pasirodė midus „Dainava“, „Vilnius“, „Bočių“, „Gintaras“, „Stakliškės“, „Prieš šilai“, midaus trauktinės „Šventinė“, „Suktinis“. Midaus kūrėjas siekė savo gaminius užpatentuoti, ir jam net pavyko sovietmečiu, 1972 metais gauti midaus gamybos patentą, išduotą Jungtinės Karalystės, Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalienės Elžbietos II vardu, kuris galiojo šešiolika metų ir reiškė, kad be Stakliškių gamyklos „Lietuviškas midus“ leidimo niekas negalėjo naudotis minėtu iš-

radimu. Tiems laikams tai buvo tiesiog negirdėtas dalykas, o šio patento kopiją dabar galima pamatyti gamyklos muziejuje.

Leidimą pardavinėti lietuvišką midų užsienyje tuometė sovietų valdžia išdavė gamyklai 1985 metais. A. Sinkevičiaus sukurti midaus gėrimai susilaukė didelio pripažinimo tuometinėje Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje, buvo eksponuojami tarptautinėse parodose Lenkijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Skandinavijos šalyse, Didžiojoje Britanijoje, Prancūzijoje, taip pat Kanadoje, kur lietuviškas midus buvo pristatytas parodoje Montrealyje.

Pabrėžtina ir tai, kad A. Sinkevičius visas midaus rūšis ir jo pagrindu pagamintus produktus pavadino lietuvių tautos kultūrą reprezentuojančiais vardais, o tai suvaidino nemenką vaidmenį išlaikant ir pristatant lietuvių tautinę kultūrą ir savimonę.

Turtingą ir įdomią įmonės istoriją galima sužinoti edukacinių programų metu, kurios rengiamos nuo 2011 metų. Kiekvienas norintis dabar gali aplankyti gamyklą, susipažinti su jos istorija, pamatyti patį gamybos procesą bei paragauti lietuviško midaus ir jo gėrimų. Visiškai neseniai, praėjusių metų pabaigoje restauratoriai baigė rekonstruoti gamyklos teritorijoje buvusią senovinę grūdų džiovyklą, kurioje kuriamas ir lankytojus jau vasario pabaigoje pakvies naujas modernus gamyklos istorijos muziejus. Darbai kainavo apie 170 tūkstančių dolerių, nemažai lėšų skyrė įmonės savininkai – Lietuvos kooperatyvų sąjunga.

Dabar per metus „Lietuviškas midus“ pagamina beveik 100,000 litrų midaus ir midaus gėrimų. Bendrovėje dirbuoja 65 žmonės, beveik visi jie – vietos gyventojai, tik administracijos darbuotojai važinėja iš Vilniaus. Gamyklos direktorius sako, kad per metus čia sunaudojama apie 100 tonų medaus, į kai kuriuos gėrimus dedama ir po 12, ir po 14 įvai-

Gamybai naudojamos ir įvairios žolelės.

rių žolelių bei uogų.

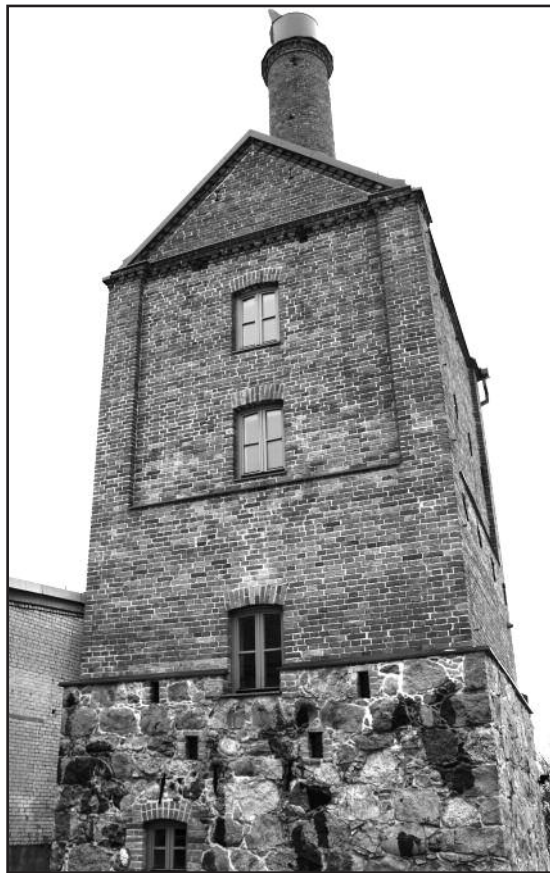
„Svarbiausia midaus gamyboje yra išlaikyti nustatytas receptūras ir gamybos proceso eigą: vandens, medaus bei įvairių prieskoninių žolelių ir vaistažolių mišinys kaitinamas, po to midaus misa ramiai fermentuojasi milžiniškose talpose, po to laukia jos filtracija ir brandinimas. Už šio atrod paprasto proceso slypi daugybė technologinių detalių ir smulkmenų, kurių nė vienos nevalia pažeisti.

Midaus nektarai, tai yra stiprieji midaus gėrimai gaminami midų stiprinant etilo alkoholiu, pagardinant įvairių žolelių antpilais, vaisių bei uogų sultimis. O midaus balzamas „Žalgiris“ – tai vienintelis midaus distiliatas. Jau subrandintas midus distiliuojamas net keletą kartų, kol ir pasiekama tokia „aukštuma“ – 75 laipsniai stiprumo. Labai svarbu ir tai, kad gamybai naudojamos tik natūralios medžiagos – jokių dažiklių, saldiklių ar emulsijų, visi gėrimai brandinami tik natūraliai, tai ilgakai užtrunka, dėl to ir šių gėrimų kaina nemaža, prilygsta geram viskiui“, – sakė direktorius.

Į Jungtines Amerikos Valstijas midų, kaip ir lietuvišką alų ar kitus produktus importuoja Californijos valstijoje, Van Nuys mieste įsikūrusi kompanija „B and I Overseas Trading Inc.“, šių gėrimų, direkto-riaus žiniomis, galima nusipirkti Texas valstijoje, taip

pat Čikagoje – jais iš viso prekiaujama maždaug šimte parduotuvių.

Patys populiariausi, kaip ir Lietuvoje bei kitose šalyse yra stiprieji „Žalgiris“ ir „Suktinis“. Beje, pastarąjį lauktuvių į Ameriką dažniausiai perka lietuviai, o amerikiečiai, atvykę į Lietuvą kaip nacionalinį gėrimą paršvežti namo taip pat renkasi „Suktinį“. Tokiu būdu garsinama ir Lietuva, ir jos midus, ir nedidelis Stakliškių miestelis, jau beveik šešis dešimtmečius gaminantis lietuvišką midų.

Buvusi grūdų džiovykla virsta moderniu muziejumi.

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ

SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ

7600 W. College Drive

Palos Heights, IL 60463

Tel. 708-361-5550

Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.

VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS

Kalbame lietuviškai

6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6

Chicago, IL 60638

Tel. 773-229-9965

Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS

DR. PAUL KNEPPER

Akių ligos – chirurgija

150 E. Huron, Suite 1000

Chicago, IL 60611

Valandos susitarus

Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue

Joliet, IL 60435

Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS

DR. DAIVA BIDVA

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. 708-598-8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą

Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai

4647 W 103 St, Oak Lawn, IL

55 E Washington, Ste 2401,

Chicago, IL

Tel. 708-422-8260

A † A
ELEGIJUS KAMINSKAS

Mirė 2015 m. sausio 30 d., sulaukęs 90 metų.

Gimė 1924 m. liepos 13 d. Lietuvoje, Karužų kaime, Rudaminos parapijoje.

Karo metais sužeistas, pasitraukė į Vokietiją, kur lankė Pabaltijo universitetą Pineberge. Atvykęs į JAV gyveno Gage Parke, paskui Orland Parke. Daugelį metų dirbo inžinieriumi, rėmė lietuvišką veiklą, mėgo žaisti šachmatais.

Giliame liūdesyje liko: žmona Aldona, dukros Rasa su Bob ir Andréja, anūkės Lina ir Daiva, sesutė Onutė Marcinkevičienė bei daugelis kitų artimųjų ir giminių Lietuvoje, žmonos sesuo Rasa ir Jonas Vazbiai su šeima, žmonos brolio našlė Vida Šilienė bei jos sūnūs Algis ir Darius su šeimomis.

Aŕa Elegijus bus pašarvotas trečiadienį, vasario 4 d. nuo 9 val. r. iki 10 val. r. Pal. Jurgio Matulaičio misijoje Lemonte, kur 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios. Po šv. Mišių, a.a. Elegijus bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.

Vietoje gėlių prašome aukoti „Vaiko vartai į mokslą“ arba Pal. Jurgio Matulaičio misijai.

Maloniai kviečiame visus artimuosius, draugus ir pažįstamus dalyvauti laidotuvėse ir prisiminti velionį savo maldose.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.comA † A
RITA M. TURNER

Mirė 2015 m. sausio 30 d.

Gyveno Riverside, IL.

Nuliūdę liko: duktė Karina ir vyras Robertas Končius, anūakai Andrius ir Matas; sūnėnai Rob ir Ray Kuzelis, dukterėčia Rita Coates.

A. a. Rita dirbo kalbotyros mokytoja Morton East High School, Cicero, IL.

Velionė buvo žmona a. a. Algio, sesuo a. a. Irenos (Vidmanto) Kuzelis.

A. a. Rita pašarvota antradienį, vasario 3 d. nuo 2 val. p. p. iki 8 val. v. ir trečiadienį, vasario 4 d. nuo 9 val. r. iki 9:45 val. r. Ivins/Moravecek laidojimo namuose, 80 E. Burlington St. Riverside, IL.

Iš laidojimo namų 9:45 val. r. velionė bus atlydėta į St. Mary bažnyčią, kurioje 10 val. r. bus aukojamos šv. Mišios už jos sielą. Po Mišių a. a. Rita bus palaidota Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Ivins/Moravecek FH,
tel. 708-447-2261 arba www.moravecek.com

Remkime Draugo fondą

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį.

Prisiminkite Draugo fondą savo testamente.

Keletas stambesnių palikimų užtikrins

www.draugofondas.org „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

Draugo fondas 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629 • tel: 773-585-9500

Jolanta A. Peckus, gyvenanti Northfield, IL, pratęsė metinę „Draugo“ prenumeratą ir paaukojo 50 dol. Padėka už išsaugotą lietuviškojo žodžio skambėjimą.

Vytautas Pakalnis, gyvenantis Solomons, MD, suprasdamas nelengvą „Draugo“ finansinę padėtį, laikraščio išlaidoms sumažinti paaukojo 250 dol. Nuoširdžiai dėkojame už dosnią paramą.

Birutė Peleckienė, gyvenanti Chicago, IL, kartu su metinės „Draugo“ prenumeratos mokesčiu atsiuntė 50 dol. Dėkojame už ne vienerių metų paramą.

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) Brighton Parke vasario 8 d., penktąjį eilinį metų sekmadienį, 10 val. r. šv. Mišias atnašaus kun. Jaunius Kelpšas. Po pamaldų parapijos salėje įvyks JAV Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylinkės narių metinis susirinkimas. Visi kviečiami dalyvauti.

■ **Vasario 14 d., šeštadienį, 6 val. v. Mažosios Lietuvos fondas** ir draugija kviečia į tradicinį Užgavėnių „Šiupinį“ Balzeko lietuvių kultūros muziejaus „Gintaro“ salėje. Dainuos Nida Grigalavičiūtė, šokiams gros Algimanto Barnišio orkestras. Vietas užsisakykite iš anksto skambindami Ramūnui Buntinui tel. 630-969-1316.

■ **Ateitininkų namų valdyba kartu su Filisterių Skautų sąjungos Čikagos skyriumi** vasario 21 d., šeštadienį, kviečia visus atvykti į Ateitininkų namus Gavėnios rekolekcijoms.

Susikaupimą praves br. Lukas Laniauskas. Tema: „Mūsų pašvęstasis gyvenimas“. Pradžią – 9 val. ryto. Pokalbiai, pietūs, bus klausoma išpažinčių. Susikaupimas baigsis šv. Mišiomis 4 val. p. p. Būtina iš anksto užsiregistruoti pas Vidą Maleiškiene tel. 630-257-8087 arba el. paštu vidajonas@sbcglobal.net. Vietų skaičius ribotas.

■ **Dėl nepalankių oro sąlygų buvo atšauktas** vasario 1 d. Pasaulio lietuvių centre (Lemont, IL) turėjęs įvykti metinis org. „Vaiko vartai į mokslą“ metinis pranešimas. Tikimasi netrukus pranešti kitą datą, tačiau organizuoja apie savo veiklą rėmėjams praneša ne vien metinių susirinkimų metu, bet taip pat ir per straipsnius, tinklalapį www.childgate.org ir „Facebook“ puslapį – <http://tinyurl.com/ocje5ek>. Informacija: vvm@childgate.org. Nuo 2014 m. gruodžio mėn. organizacijos tinklalapyje galime aukoti internetiniu būdu, per PayPal.

Šv. Mišios už palaimintąją Mariją Kaupaitę

Vasario 7 d., šeštadienį, 9:30 val. ryto Seselių kazimieriečių vienuolyno koplyčioje (2601 W. Marquette Rd. Chicago, IL) bus atnašaujamos šv. Mišios ir meldžiamasi už tai, kad palaimintoji Marija Kaupaitė būtų paskelbta šventąja. Šv. Mišias atnašaus kun. Joseph Broudou.

Po šv. Mišių bus vaišės. Visi kviečiami.
Daugiau informacijos tel. 773-776- 1324.

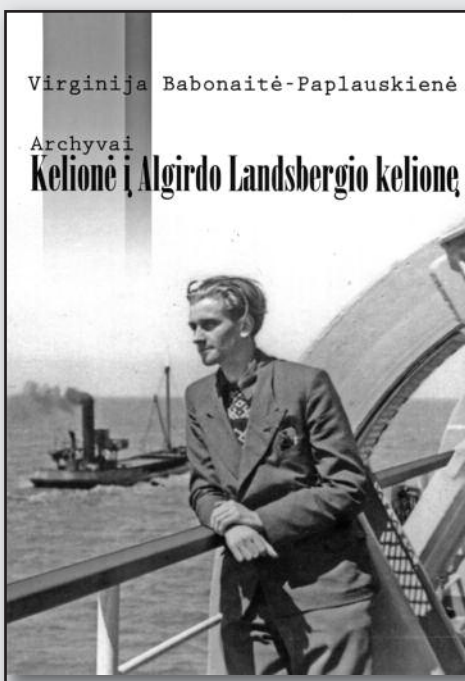
KELIONĖ Į ALGIRDO LANDSBERGIO KELIONĘ

Nauja knyga apie rašytoją Algirdą Landsbergį

Ją galite nusipirkti „Drauge“

Algirdas Landsbergis (1924–2004) – žymus išeivijos rašytojas, dramaturgas, literatūros kritikas, humanitarinių mokslų profesorius, romano „Kelionė“ ir dramos „Penki stulpai turgaus aikštėje“ autorius.

Šiais metais leidykla „Naujas lankas“ Kaune išleido knygą apie Algirdą Landsbergį – „Archyvai – Kelionė į Algirdo Landsbergio kelionę“. Knygos autorė – Virginija Babonaitė-Paplauskienė. Knygą galite įsigyti „Draugo“ knygynėlyje. **Kaina – 20 dol. (Illinois valstijos pridėtinės vertės mokestis – 9.25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.) Teiraukitės tel. 773-585-9500.**

Knyga apžvelgia Algirdo Landsbergio gyvenimą Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje ir jo plačią literatūrinį ir dramaturginį palikimą. Knyga gausiai iliustruota nuotraukomis, laiškų, rankraščių tekstais, Landsbergio dramų pastatymų vaizdais. Daug medžiagos paimta iš Maironio lietuvių literatūros muziejuje saugomo Algirdo Landsbergio archyvinio rinkinio.

Knyga skiriama Algirdo Landsbergio ir jo žmonos atminimui. 2014 metais sukanka 90 metų nuo Algirdo Landsbergio gimimo ir 60 metų nuo jo romano „Kelionė“ išleidimo. Literatūros mylėtojams puiki proga prisiminti svarbų lietuvių išeivijos rašytoją.

Nuoširdžiai
sveikiname
**DR. PETRĄ
IRONĮ
JOKUBKĄ**
vasario 4 d.

Švenčiantį 100 metų jubiliejų.

Branginame Jūsų Prasmingą
paramą ir pavyzdį remiant
Ateitininkų ir katalikų veiklą.

VALIO !

Ateitininkų Šalpos Fondo taryba ir valdyba

Gediminas Damašius, Vytenis Damušis,
Laima Garbonkienė, Antanas Gilvydis,
Palmira Janušonienė, Petras Kisielius,
Vidas Neverauskas, Dainė Quinn,
Ramunė Račkauskienė, Audrius Rušėnas

Kviečiame dalyvauti Lietuvos nepriklausomybės šventėje Čikagos Navy Pier

LR generalinis konsulas Čikagoje, bendradarbiaudamas su Čikagos laisvalaikio ir pramogų centru Navy Pier, kviečia lietuvius ir visus Amerikos gyventojus bendrai švęsti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-metį renginyje „Celebrate Lithuanian Independence“. **Šventė vyks kovo 8 d., sekmadienį, nuo 12 val. p. p. iki 3 val. p. p. Navy Pier centro „Crystal Gardens“ salėje.** Jos metu numatomi meno kolektyvų pasirodymai, bus sudarytos sąlygos verslininkų, menininkų bei organizacijų atstovų dalyvavimui.

Norinčius pristatyti savo kūrinius, veiklą ar pardavinėti lietuvišką produkciją renginio metu, o taip pat norinčius tapti šventės rėmėjais ar kitaip prie jos prisidėti maloniai prašome apie tai pranešti generalinio konsulato darbuotojai Agnei Vertelkaitei el. paštu agne.vertelkaite@urm.lt arba tel. 312-397-0382, tr. nr. 204.

LR gen. konsulato Čikagoje info

Vaikų vasaros stovyklos Lietuvoje

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) pateikė informaciją apie vaikų vasaros stovyklas Lietuvoje 2015 metais.

ŠMM kompensuoja 50 proc. poilsio kainos užsienio lietuvių vaikams, gyvenantiems ne Lietuvoje.

Šiais klausimais galima kreiptis elektroniniu paštu:

elvyra.buziene@smm.lt

Galite pasirinkti iš vienuolikos stovyklų, įsikūrusių Kauno, Ukmergės, Švenčionių, Lazdijų, Panvėžio, Klaipėdos ir kituose Lietuvos rajonuose, nuostabiuose gamtos kampeliuose, kurių programoje – nuo sportinių žaidimų, ekskursijų iki kultūrinių, kūrybinių programų. Vidutinė pamainos kaina (su nuolaida) – apie 80 eurų.

ŠMM info